

Friheten
möter
diktatorn

Junikommittén
Stockholm 1964

FRIHETEN
MÖTER
DIKTATORN

JUNIKOMMITTÉN
STOCKHOLM 1964

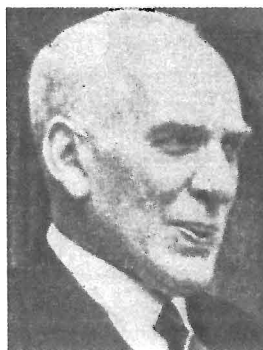
Redaktion:

Göran Albinsson Arvo Horm Birger Nerman

Tryckeri AB Esto
Stockholm 1964

BIRGER NERMAN

Förnedring

Chrusjtjovs besök i Sverige är förnedrande för dess folk.

Chrusjtjovs besök är förnedrande, därför att han är den främste representanten för Sovjet, som begått en rad övergrepp mot vårt land: kvarhållandet av Raoul Wallenberg, sänkningen under andra världskriget av svenska handelsfartyg och tillfångatagandet och kvarhållandet av deras svenska besättning, nedskjutningen senare av svenska flygplan över internationellt vatten, varvid svenska liv gått till spillo o. s. v.

Chrusjtjovs besök är förnedrande, därför att det är på hans regerings uppdrag, som ett omfattande militärspionage bedrivits i vårt land, nu senast den oerhörda Wennerströmsaffären, ett spionage, utgången från själva den ryska Stockholmsambassaden, som starkt upprört Sveriges folk. Vår regering vill böja oss så djupt i förnedring, att vi under hedersbetygelser skall mottaga diktatorn i Sovjetunionen, som i våra utrikes- och försvarsdepartement haft som spion en svensk överste, vilken för ryska syften varit så värdefull, att han tilldelats ryskt pass och rysk generalmajors grad. Det har gått långt, när Sveriges Överbefälhavare i en skrivelse till vår regering utpekat den ryska handelsrepresentationen som en spionericentral: personalen är onödigt stor och dess resor går med förkärlek till militärt viktiga områden i vårt land. Det finns tydligen även anledning att närmare undersöka de i USA och Norge nyligen publicerade uppgifterna, att den nuvarande ryske ambassadören i Stockholm liksom en rad andra höga sovjetdiplomater i

olika länder är utbildad officer i KGB, Sovjets spioneri- och säkerhetstjänst.

Chrusjtjovs besök är förnedrande, därför att han i FN smädat Dag Hammarskjöld och förklarat, att det "i själva verket var Hammarskjöld, som mördade Lumumba", samt kallat honom "den främste brottslingen". Vanlig mänsklig hänsyn borde ha hindrat regeringen att som ärad gäst mottaga en man, som betett sig på sådant sätt mot en förutvarande medlem av sin krets, den svensk, som i modern tid kanske gjort mest för det svenska namnets heder och som offrat sitt liv för en stor sak.

Chrusjtjovs besök är förnedrande, därför att ryska kommunister, t. ex. tidningsmän, som besökt vårt land, vid hemkomsten ständigt förtalat oss och i sina redogörelser givit en grovt förvanskad bild av förhållandena i Sverige.

Chrusjtjovs besök är förnedrande, därför att han representerar ett system med ofrihet, förtryck, terror och deportation, som är oss svenskar djupt förhatligt. Bara under hans regim som förste parti-sekreterare i Ukraina 1938—1941 och 1943—1949 deporterades och dödades många hundra tusen personer, till stor del endast för sin kristna tros skull. Det är också han, som har det yttersta ansvaret för det omänskliga nedskjutandet av frihetssökande östtyskar vid Skammens mur i Berlin.

Chrusjtjovs besök är förnedrande, därför att det är han, som har ansvaret för det blodiga undertryckandet av den ungerska frihetsrörelsen 1956.

Chrusjtjovs besök är förnedrande, därför att han är den nuvarande ledaren för det Sovjet, som hänsynslöst anföll vårt broderland Finland 1939, som svekfullt ockuperade de baltiska staterna, som undertryckt sex andra europeiska stater. Bara ifrån de baltiska länderna deporterades över en halv million människor, av vilka de flesta inte längre är i livet.

Så skulle man kunna fortsätta med en lång uppräknning av skäl mot Chrusjtjovs besök.

Svenska regeringen anser det vara realpolitik att inbjuda Chrusjtjov. Man menar, att han representerar en mjukare, för uppgörelse med Västern villigare linje inom den ryska kommunismen, och tror, att ett besök i Skandinavien skall göra honom mera förstående för demokratien och mindre aggressiv emot de nordiska län-

derna. Men man glömmer, att Chrusjtjov liksom alla kommunister fortfarande håller på, att deras mål är kommunistiskt världsherravälde och att för att nå detta mål alla medel är tillåtna. Att Chrusjtjov nu anlägger en fredligare attityd beror endast på, att han f. n. sitter illa till med bl. a. livsmedelskris i det inre och Kina i ryggen. Men Chrusjtjov är ju känd som en man, hos vilken brutala och mjukare tonfall hastigt växlar, allt beroende på vad han för ögonblicket har i sikte; ljusnar situationen för honom, kommer åter hans gamla aggressivitet fram.

Eftergifter och mjukhet mot diktatorer har alltid visat sig vara dålig realpolitik. De s. k. realpolitiska eftergifterna mot Hitlers successiva ockupationer, kulminerande i Chamberlains Münchenavtal med denne, gav upphovet till det andra världskriget; en fast politik från början hade kunnat stoppa diktatorn. Och Roosevelts "realpolitiska" eftergifter mot Stalin vid andra världskrigets slut, då ryssarna släpptes fram till bl. a. Berlin och Prag, resulterade i att viktiga områden lades under kommunismens förstörelse med som följd de svåraste folkproblem, som Europa nu har att kämpa med.

Den verkliga realpolitiken gentemot diktaturer är icke eftergifter, utan stark handling. Kennedys klara språk och kraftiga åtgärder emot Chrusjtjov och Castro i Kubakrisen var verklig realpolitik. Chrusjtjov retirerade också; som vanligt i fråga om diktatorer visade sig hans hot vara bluff.

Chrusjtjov kommer icke till Sverige utan vilja att nå reella mål. Han vill — och han behöver — skapa goodwill för sig och sin regim, och han har säkerligen även önskemål, som han vill påtvinga oss.

För Sveriges del kommer vår regering icke att utvinna något av inbjudan till Chrusjtjov. För Sveriges folk innebär besöket FÖRNEDRING.

Men om vårt folk klart visar gästen vad vi anser om honom och hans skuldbelastade regim, då kan förnedringen kanske vändas i en högre uppskattning av vårt land i den fria världen.

HERBERT TINGSTEN

En ovälkommen gäst

När det år 1959 var aktuellt att Chrusjtjov skulle besöka Sverige tog jag bestämt avstånd från ett dylikt projekt. De åsikter som jag därvid framförde på Dagens Nyheters ledarsida och som jag här på några punkter nästan ordagrant återger anser jag vara aktuella även i dagens läge.

Mitt avståndstagande gäller naturligtvis *inte* sakligt motiverade underhandlingar mellan Ryssland och Sverige. Våra länder har förvissa mycket att förhandla om. Vad jag protesterar mot är att en demokratisk stat skall välvilligt understödja en rysk diktators propagandaturne.

Det svenska folket har anledning betacka sig för älskvärdheter utsagda i hägnet av förstärkt polisskydd, som skall hindra alla missljud vid festerna. De vänliga orden blir uttalade av värdar, som avskyr sin gäst och alla hans gärningar, och av en gäst, som under årtal utslungat hotelser mot värdfolket och vars onda vilja mot värdarna och deras syften är känd av alla — därtill kommer att både värdar och gäster vet vad motparten bakom fryntligheten och komplimangerna verkligen tänker. Nej, så smutsiga behöver inte de statliga förbindelserna vara.

Om de som inbjudit Chrusjtjov menar, att det svenska folket skall få större förståelse för honom och den regim han företräder får vi hoppas att vederbörande spekulerar fel. En demokrati som med glädje hälsade ett besök av en man som företräder grymhet

och förtryck, som håller ett tiotal erövrade förut fria stater under sitt välde och som är den främst ansvarige för vad som skedde i Ungern och vad som dagligdags sker vid berlinmuren, vore inte en stark och vital demokrati. Ett annat viktigt skäl att ta avstånd från den ryske diktatorns besök är att det annars blir svårt att säga nej till andra såsom Spaniens Franco och Portugals Salazar.

Det har som argument för Chrusjtjovs besök anförts att det skulle ge ett unikt tillfälle att klargöra för honom och de övriga ryska ledarna vad svensk demokrati står för. Ingen kan väl på fullt allvar tro att Chrusjtjovs besök i de nordiska länderna skall ändra hans politik eller ens hans språkbruk och att han, som det sagts, skall bli imponerad av och förståelsefull mot den svenska demokratin. En fri och bestämd opinion mot besöket kan bättre än några dagars festligheter ge Chrusjtjov en inblick i den svenska folkstyrelsen.

Det har också anförts, att det vore farligt för Sveriges fred att angripa Ryssland och kritisera dess system och ledare. Det eländiga i det allmänna resonemang eller rättare den oklara attityd, som är grundvalen för denna inställning, ligger i öppen dag. Just det land vars politiska system måste vara alla demokrater förkastligt och vars expansionslystnad är den stora faran för världsfreden och för vår egen existens skulle inte fritt diskuteras i Sverige. Vi skulle se vänliga och belåtna ut inför hotet — för att vinna den hotandes gunst. Den vägen går mot defaitism och självuppgivelse; det är den ryska linjen i svensk politik, därför att den förbereder den kommunistiska politikens triumf.

En tragisk konsekvens är, att hur mycket än svenska folket vänder ryggen mot Chrusjtjov och genom kyla demonstrerar sitt förakt, kommer hans besök att göras till ett propagandanummer i Ryssland och dess satellitstater. Den ryska radion kommer säkerligen — som skett tidigare — att censurera och i propagandistisk avsikt förvränga vad som händer vid ett ryskt besök i de nordiska länderna. Hur än detta besök avlöper blir det inför det ryska folket framställt som en triumf för tyrannen.

Enligt en konventionell synpunkt fordrar takt och ton en återbjudning vem än bjudningen gäller och hur han än burit sig åt efter den avlagda visiten. Detta resonemang har en gång underkänts av statsminister Erlander. När Sovjets stridsvagnar hade

krossat den ungerska revolten och alla löften brutits, pekade i riksdagen den svenske regeringschefen på den obönhörliga konsekvensen; den ryske diktatorn var inte längre välkommen till Sverige. De som före händelserna i Ungern varit beredda att i konventionens, den diplomatiska slentrianens och avspänningsillusionernas tecken acceptera den ryske diktatorn som gäst upptäckte det motbjudande i en sådan situation; man kunde inte välkomsthälsa och buga inför den man som symboliserade slaveriet och som i Ungern berövats sin mask. Ingenting har hänt som berövat de gamla invändningarna deras kraft. Den ryske diktatorn är en rutinerad hycklare och räknar med propagandavinster. Han kräver att hans gästfrihet skall återgäldas och de nordiska statsministrarna har kapitulerat inför protokollet. I flathet inför diplomatins umgängesregler är de beredda att kreera en huvudroll i ett förnedrande skådespel.

MANNE STÅHL

Krav och klarhet inför Chrusjtjovs besök

Riksdagsman Manne Ståhl höll nedanstående tal i Stockholms konserthus stora sal i anledning av republiken Estlands 45-årsdag den 23 februari 1964.

— Tiden läker alla sår, säger vi ofta, när vi behöver tröst, och tillägger kanske tanklöst, att vi glömmer ju så lätt. Ja, tyvärr glömmet vi lätt även det, som aldrig får glömmas.

Jag har i akter, böcker och tidningslägg gått tillbaka till det skakande drama, som utspelades i våra baltiska grannstater för i höst tjugo år sedan. Efter fyra svarta år av kommunistiskt och nazistiskt stöveltramp, av svek, rättslöshet och lemlästning släcktes då frihetens stjärna genom den andra sovjetiska ockupationen. Den snöpnig av små fria och fredliga staters liv, som dessa blodiga år inneburit, den terror och de organiserade våldsdåd, som följt i dess spår, behöver vi i den fria världen åter och åter leva oss in i. Det är en tragedi, som vi inte har rätt att glömma. Det är sår som måhända kan ärras men aldrig får utplånas. Ja, det är en läxa, som i allt ståhejet inför vänskapsbesöket av en än så upptinad och leende härskare i Kreml behöver grundligt repeteras; inte minst av stats- och utrikesministrarna i våra fria länder.

Av den aktuella situationen fick vi en bild i den initierade och djuplodande artikelserien nyligen av Svenska Dagbladets Moskva-korrespondent Ingmar Lindmarker, som skrev:

”För en skandinav är upplevelserna kanske mest svåruthärdliga

i Baltikum, där människor ännu *minns* att självbestämmanderätt är något annat än de nuvarande dogmernas tolkning. Man möter ett folk som inte helt tystats men som vet att rösten inte längre hörs. För varje gång jag besökt Tallin har den påträngande russifieringen varit alltmer tydlig, men också känslan av hopplöshet inför ett våld, som man uppfattar som slutgiltigt; det gäller *både* föräldrar som inte vågar uppfostra barnen som de vill *och* ungdomar som ännu känner samhörighet med västerlandet. Här tillkommer också en ny faktor genom den efterstalinistiska kommunismens mer raffinerade metoder, vars drag av mänsklighet ökat dess internationella anseende. Man vinner popularitet genom att rätta företrädarens fel och spelar på sovjetmänniskans fruktan för en återgång till terrorväldet. Deporterade tillåts återvända, den nationella kulturen uppmuntras innanför kolchosstaketet. Systemet vinner i farlighet och prestige genom en smygande, tålmodig taktik.”

Alla ni i denna sal, som samlats för att än en gång förnya löftet att de baltiska folkens frihet skall överleva, känner bättre än någon utomstående förödmjukelsen och fasorna bakom de historiska aktornas fasad. Vi svenskar stod utanför, deltagande men vanmäktiga, stundom skamsna över eftergifter och medgivanden. Men tillsammans kan vi måhända finna en väg framåt genom en värld, som under de tjugo åren både politiskt, ekonomiskt och militärstrategiskt blivit radikalt förändrad. Det är i denna nya värld som de baltiska folken skall återfinna sin frihet. Men hur och när?

*

Låt oss kasta en kort blick tillbaka! Världsdominansen ligger i dag i andra och färre händer än då brottet i Baltikum begicks. Sex stater deltog då ännu i det avgörande och hårda spelet om makten på vårt klot. Idag är de ledande stormakterna två med de övriga samlade i mer eller mindre fasta förbund.

Kommunismens väldiga kontinentalblock uppstod, då Sovjet slog under sig de fria grannstaterna till en förpost, ett säkerhetsbälte mot anfall, som då ännu beräknades sätta in de avgörande stötarna med vad vi kallar konventionella vapen. De baltiska staterna skulle på sitt avsnitt jämte Östersjön tjäna som nödvändiga länkar i denna Sovjetstatens väldiga säkerhetsgördel. Som frihetens enda räddning tedde sig då för de härtagna folken, liksom kanske

för oss, en ny revolution, ett uppror, ett nytt krig. De två atombomberna i augusti 1945 över Hiroshima och Nagasaki stängde på en enda dag denna till synes sista väg till frihet för de ockuperade. Ett nytt storkrigs alla faser framstod nu för tanken som outhärdliga, värre än t. o. m. själva ockupationen.

Mot denna bakgrund kom dessa pessimistiska år återvinnandet av friheten att förvandlas till en orealistisk önskedröm, en tom illusion. Bestämmanderätten syntes för alltid lagd i atomstaternas händer. Detta betraktelsesätt är enda möjliga förklaringen till, att även ansvariga politiker i vår egen mitt kunde undslippa sig uppmaningar till balterna att acceptera sitt bittra öde och göra det bästa möjliga av sin outhärdliga situation! Hotet från den okända vätebomben lade sig allt tyngre över både stora och små folk. Perspektivet pekade mot total utrotning av alla inblandade, kanske även andra. Ett desperat uppror av förtryckta människor i djup nöd kunde utlösa den vätebombsexplosion, som inte får inträffa. Därför stod den fria världen fylld av fasa men förlamad under atomhotet både inför Berlins kämpande arbetare, den blödande ungdomen på Budapests gator, de ockuperade folken i Baltikum.

Men den omvälvande militärtekniska utvecklingen har de korta åren sedan dess omkastat även denna situation av vanmakt. Såväl atomvapnet som framför allt atomvapenbärarna har nu nått ett stadium, där de ensamma torde vara i stånd att genom totalförstöring avgöra ett nytt storkrig. Det är en fråga på mycket kort tid, innan det sista bemannade tunga bombplanet tages ur tjänst och ställs in på militärmuseum. Förintelsen och förödelsen kommer att på sekunder och minuter sändas över världshav och kontinenter med satelliter och robotar med skrämmande träffsäkerhet. Både ryssar och amerikaner har med sina rymdfarkoster prickat månen — skulle de då behöva bomma varandras miljonstäder! I denna nya verklighet har ambitionen att med ockuperade och undertryckta småstater omgjorda sig med säkerhetsbälten som taggtrådshinder mot invaderande truppmassor blivit en ren illusion. Innan dessa hinner grupperas och sättas i rörelse, kan det nya masskriget vara utkämpat och slut. Småstaten har därmed helt förlorat den betydelse som skyddsvall för den övermäktige grannen, som den hade ännu för några år sedan. Det var denna insikt Chrusjtjov visade sig äga, när han hösten 1962 lyckades få sina generaler med sig

på reträtten i Kubakrisen. Men samtidigt stod det klart, att intet territorium nära en stormakt kan tolereras som basområde för fientlig uppladdning och angrepp.

Denna nya situation, vilken den militärtekniska utvecklingen drivit fram, kan med goda skäl sägas peka på en ny framtid för många små europeiska randstater, låt vara med begränsad rörelsefrihet utåt men med en hög grad av frihet inåt. Efterkrigstidens Finland kan sägas tjäna som ett exempel på vad även randstaterna söder om Finska viken på lång sikt borde kunna uppnå med en försiktigt upplagd, målmedvetet och skickligt genomförd politik. Vi ser med egna ögon, hur flera av de nyligen hårt bundna satellitstaterna med åren återvinner något av sin inre rörelsefrihet och självbestämmanderätt. Polen är det bästa, Albanien det mest högröstade exemplet. Mellan de mörka molnen vid framtidens horisonter kan man nu alltså skönja strimmor av ljus som förebud till en ny dag. Vårt hopp är mer realistiskt i dag än någonsin sedan nazismen gjorde sin skrällande entré på världsarenan. Den ryska kommunistregimen har trampat ut barnskorna och står i kamp med svåra prövningar, för folkets försörjning beroende av hjälp från västerns, som det heter, "kapitalister och monopolister", utåt trängd av en alltmer hårdhänt kinesisk propaganda, rådvill om den fredliga samexistensens kommunistiska utformning.

Att invagga oss i överkliga drömmar vare oss fjärran. För våra baltiska grannländer ter sig friheten alltjämt avlägsen. Tyvärr är det sant, att deras lågande längtan efter befrielse alltför ofta tycks finna som enda gensvar slappt ointresse eller generad tystnad.

Det borde vara en plikt och en hederssak främst för oss svenskar — även i regering och parlament — att både här hemma och inför världsoinionen ge röst åt det hopp om befrielse för de baltiska folken som uppehåller och värmer dem som är kvar under oket liksom de många som funnit fristad och bärgning som föredömliga medborgare i vår egen mitt. Det behöver och bör inte ske pockande eller aggressivt. Lugnt sakliga, men ofta återkommande lågmälda påminnelser om den fria världens förpliktelser mot de undertryckta balterna skulle måhända liksom droppen till sist urholka stenen. Ingen tid kan vara mera lämpad för sådana aktioner än just denna, som med glädje och förhoppningar följt skapelsen

av den långa rad nya, fria stater i Afrika och Asien. Sverige är närmast till att påminna om den skärande kontrasten i vår del av världen, där alla de många stater som Sovjet underkuvat hålles kvar i slaveri, medan flera förkättrade kolonialister låtit bojorna falla från sina kolonier.

Närliggande och praktiska uppgifter för en svensk politik i Balticum är vidare att snarast söka öppna vägar för direkta hjälpaktioner under vår egen kontroll till ester, letter och litauer på andra sidan Östersjön. Frihet för anhöriga till de balter som bor i Sverige — särskilt gamla, sjuka och hjälpbehövande — att besöka sina släktingar. Här finns vida fält för en praktisk svensk hjälpverksamhet, som inte kan komma till stånd utan politiska överenskommelser. Härmed riktas en inträngande vädjan till Sveriges stats- och utrikesministrar att göra energiska framställningar till den ryske regeringschefen under hans besök i Sverige om öppnade vägar för sådana humanitära insatser. Dessa undertryckta folk, som genom århundraden varit svenska stamfränder, måste genom alla tider och skiftande öden stå vårt hjärta nära.

Vi kan glädja oss åt den vissheten, att sådana appeller skulle väcka genklang i hela den fria världen. Så sent som 1960 vid 20-årsminnet av Sovjets ockupation av Estland, Lettland och Litauen konstaterades enhälligt av Europarådet i Strassburg, att denna ockupation och lagstridiga annektering genomfördes utan hänsyn till folkens önskan. Europarådet uttalade vidare sin försäkran om varmt deltagande i de baltiska folkens lidanden, som icke är glömda av Europas övriga nationer; sin förvissning att det kommunistiska trycket icke skall kunna krossa deras moståndskraft och förtröstan på frihet och demokrati; sin glädje över att de som självständiga stater alltjämt är de jure-erkända av en stor majoritet regeringar i den fria världen och slutligen sin vädjan till medlemsstaterna att stödja de baltiska flyktingarnas strävanden att vidmakthålla sina nationella språk och kulturella traditioner i väntan på den dag, då Estland, Lettland och Litauen åter skall inträda som fria nationer i våra demokratiska internationella organisationer.

Är inte detta liksom Förenata Staternas uthålliga intresse och omtanke en grund till både förtröstan och förvissning? Den dagen måste komma, då de underkuvade folken bakom järnridån åter

skall få sin frihet och självbestämmanderätt som en motsvarighet till det som nu skett och sker i de forna koloniområdena. Hela utvecklingen, den politiska, ekonomiska och militära, har skapat nya samarbetsformer för staterna, som möjliggör samverkan utan ockupation av folken och rättslöshet för människorna.

*

Däremot kan ingen veta eller förutse när den dagen skall randas. Det kan ännu dröja länge, det kan gå fortare än vi nu anar. Den snabbt hårdnande motsättningen mellan Sovjet och Kina utåt och de svåra försörjningsbekymmerna inåt kan hastigt framtvinga radikala omDispositioner i den östliga världen. Men även utan en så stark omkastning fortskrider på djupet i diktaturländerna en andlig och emotionell klimatförändring, som förr eller senare måste tränga upp i ytan och framtvinga reformer. Först konsten att läsa, så den vidgade universitetsutbildningen, den fria forskningen, allt detta kommer liksom kravet på en bättre levnadsstandard och den starka önskan om fredlig samexistens — det positiva uttrycket för den djupt rotade skrällen för ett nytt krig — att på lång sikt uppluckra våldsregimentet. Redan den hastigt pågående decentraliseringen av den inre maktutövningen, som under namnet "polycentrism" fortgår i Sovjetunionen, talar sitt tydliga språk. Skribenten i Svenska Dagbladet som jag nyss citerade uttrycker denna intressanta och långsamt fortgående förändring i folkdjupet med dessa ord:

"Tills vidare måste en bedömare nöja sig med att uttrycka respekt och affektion för en människa som tagit så litet skada som den gamla ryska, plågad och härdad genom sekler. I det ryska folkets tåliga humorlösa natur, i dess känsla för tradition och i dess konstnärliga uttrycksförmåga, i förtröstan och breda former av värme och medlidande har jag tyckt mig finna dess bästa försvar mot överheten och kanske en anledning till förhoppningar om ett annat slags framtid än den erbjudna."

Detta är en lågmäld och försiktig tolkning. Men den andas förhoppning.

Ja, detta att vänta och hoppas har vi hört förr — det är en besk och trist medicin både för balterna där borta och de många i förskingringen. Men vad kan exil-balten göra själv i denna långa väntan? Frågan är inte ny. Den har diskuterats många gånger men

är lika viktig för varje ny generation, som ser dagen i främmande land. Skall han inrätta sig för livet här eller är det hans plikt att ständigt rikta blicken till det väntande hemlandet på andra sidan havet? Skall han rent av medvetet eftersträva att assimileras av värdfolket i en desperat förvissning, att det egna landet för alltid upphört att existera som en fri nation? Ja, inte ens denna allvarliga och fullt naturliga frågeställning är ny. Våra egna emigranter, särskilt till USA, ställdes inför den, även om de inte var fördrivna i samma bokstavliga mening som våra baltiska vänner hos oss. Wilhelm Mobergs stora emigrantepos är den mest inträngande skildring av just denna problematik, som kanske någonsin skrivits. Den upproriske Karl Oskar slog rot i det nya landet, men hans hustru Kristina kunde det inte. Hennes hjärta trånade hem intill dess sista slag. Men hennes barn blev amerikaner. Wilhelm Moberg har därmed velat säga, att människohjärtat inte tar order, än mindre lyder dem. I detta stycke kan inte skrivas några lagar för fria människor. Bara den enskilde kan överblicka de motiv, som blir avgörande för valet, när den dagen kommer. Men detta är *en* sak, en annan och lika självklar är att man *vet* sitt ursprung, att man *bedrar* sitt folk, att man aldrig sviker den solidaritet, som känns mer nödvändig för dem som dömts att leva under ok och bakom stängsel än dem som rör sig och andas i den personliga och medborgerliga frihetens friska luft.

Vi i Sverige har anledning till stolthet över att balterna i så stora skaror sökte sig hit från det hem, där de inte längre kunde stanna. I dag känner vi tacksamhet för det stora och nyttiga arbete som de under dessa år gjort vårt land, för att de velat stanna här och i det väsentliga funnit sig så väl till rätta. En central uppgift för oss hemmasvenskar måste vara att än mer än hittills söka i det svenska folket fördjupa förståelsen för och solidariteten med de fria baltiska folken. Deras två decennier i Sverige visar, hur man framgångsrikt förenar de båda uppgifterna att vara en trogen son eller dotter av sitt eget land och en god svensk.

*

Att det förestående besöket av den ryske regeringschefen med något av smärtsam iver väckt frågan vad som vid detta tillfälle kan göras för de baltiska folkens frihet är helt naturligt. Även om ingen gör sig några illusioner, om underverk, är det förståeligt, att

man hoppas på något. Många känner djup pessimism på det sättet, att den vänliga atmosfären, som är förenad med ett sådant besök, kan alldeles komma att dölja vad både svenska folket och våra baltiska vänner i detta land känner och tänker.

Mot denna bakgrund är det viktigt att understryka — och i klartext få framfört till den ryske gästen — att en bred svensk opinion i detta besök ser en formell och officiell artighetsyttring, men däremot självklart ingen som helst solidaritetsförklaring med det sovjetiska systemet eller dess politik vare sig i Ryssland, satellitstaterna eller de underkuvade länderna. Tvärtom är vår ovilja mot järnridå och Ulbrichtmur, mot diktatur och ockupation, mot hotelser och politisk utpressning lika orubblig nu som någonsin.

Vi bör dock inte dölja ens för oss själva den risk till överslättande och suddighet som kan följa i spåren av ideologien om fredlig samexistens och avstalinisering. Därför måste upprepas vad så många Sovjetkännare framhållit, att despotismen och partiutsgnningen av folkets breda massa tyvärr är oförändrad men dold under den ofta med vänlig inställsamhet fernissade ytan. Diktaturens monstrum är och förblir ett monstrum, oavsett *hur* det draperar sig för att skyla sin skrämmande uppsyn.

Denna övertygelse är så självklar för oss alla, att det inte behövs några demonstrationer att visa våra känslor. Däremot måste vi kunna lita på, att de som under detta besök skall ge röst åt våra känslor gör det på sådant sätt, att ingen möjlighet lämnas öppen för missförstånd. Vi har nyligen blivit påmind om sovjetiska stridskrafterns framfart under kriget till sjöss och i luften mot svenskar i fredliga fast farliga värv. Förrädaren Wennerström hade lockats över i direkt sold hos den officiella ryska underrättelsetjänsten. Den livliga resefrekvensen till våra militära säkerhetsområden har nyligen ställts i rampljuset. Ingenting i detta eller i den omänskliga behandlingen av balterna kan ge anledning eller ens möjlighet till missförstånd, till fraternisering i den officiella glans och hövlighet som är obligatoriska vid tillställningar av detta slag. Vi litar på våra talesmän. De torde ha nytta av att veta sig bli noga observerade.

HUGO OSVALD

Fredlig samlevnad

Professor Hugo Osvald (t. h.) tillsammans med August Rei, Estlands f. d. statspresident, i Uppsala februari 1963.

De ryska ledarna talar numera ofta om sin fredskärlek och framhåller, att deras mål är *fredlig samlevnad* med de kapitalistiska länderna. Det är naturligt, att man i Ryssland kommit till insikt om att ett världskrig kan innebära mänsklighetens förintelse och därför bör förhindras. Detta är visserligen tacknämligt — men begreppet fredlig samlevnad har en vidare innebörd.

Det är t. ex. icke fredlig samlevnad att hålla de förut självständiga baltiska länderna underkuvade och stora skaror av deras folk i de sibiriska fånglägren.

Det är icke heller fredlig samlevnad att skjuta ner svenska flygplan över internationellt vatten eller att under krig torpedera neutrala (svenska) fartyg, tillfångata besättningarna och vägra att utlämna dem.

Det är ett allvarligt brott mot den fredliga samlevnadens regler att hålla en svensk diplomat i fångsligt förvar, därför att han genom humanitär verksamhet ådragit sig ryssarnas ogillande.

Det är likaså ett brott mot den fredliga samlevnadens regler, då ryssarna utsätter vissa befolkningsgrupper av annan ras eller religion för trakasserier av olika slag. Samtidigt som de tar avstånd

från segregation i andra länder, vidtar de ryska myndigheterna diskriminerande åtgärder mot den judiska folkgruppen i sitt eget land.

Det kan icke kallas fredlig samlevnad att bedriva militär spionageverksamhet mot ett land som Sverige, som icke har några aggressiva avsikter och vars militärmakt endast är avsedd att bevara landets oberoende.

Det är icke fredlig samlevnad att neka medborgare i de baltiska länderna att resa utomlands för att hälsa på familjemedlemmar, som lyckats fly undan den kommunistiska diktaturen.

Ej heller är det fredlig samlevnad att hindra ryska medborgare att delta i internationellt samarbete av olika slag. I den för några år sedan grundade vetenskapliga världsakademien "för mänsklighetens välfärd" — en helt opolitisk organisation — har bl. a. ett antal ryska vetenskapsmän blivit invalda, men ingen av dem har fått tillstånd att ingå som medlem.

Fredlig samlevnad måste innebära, att underkuvade folk återfår sin frihet, att de mänskliga rättigheterna respekteras, att alla medborgare oberoende av ras och religion äger likhet inför lagen, att medborgarna får röra sig fritt både inom och utöver landets gränser. Först när dessa villkor uppfyllts, kan man tala om fredlig samlevnad. När den förverkligats, kommer den att bli till fromma för den sociala, ekonomiska och kulturella utvecklingen i alla länder.

Under Chrusjtjovs förestående besök vore det all anledning att erinra honom om vad som erfordras för att den fredliga samlevnaden skall kunna förverkligas inom de länder, som omsluter det vatten, som han själv vill beteckna som fredens hav.

EYVIND JOHNSON

Frågestund

Besöket bör väcka minnen hos det tidningsläsande och radiolyssnande svenska folket. Bland annat blir det en ny påminnelse om svenskar som har försvunnit i Sovjetunionen. Minnen av den arten väcker frågor. Frågandet lägger kanske sten på de närmast fungerande värdarnas redan tunga börda och ökar möjligen vår regerings värdskapsbekymmer. Men de flesta medborgare i det demokratiska Sverige önskar nog att vårt lands officiella ombud vid mötet i sommar erinrar sig, framför och upprepar några frågor till gästen, den sovjetryska diktaturens främste företrädare.

Frågorna är många och de kräver alla ett svar. Till exempel:

Om fallet Wallenberg;

om svenska sjömän som på ett inte fullt utrett vis försvunnit inom Sovjetväldet;

om andra svenska medborgare som i vår tids krig och fred försvunnit och kan tänkas leva som fångar eller enligt uppgifter har vistats i, men kommit bort under fångenskap inom Sovjetunionens områden de senaste decennierna.

Ifall tid för andra frågor blir tillgänglig, kunde ju värdarna be gästen att närmare informera dem om de oss så närstående balternas öden sedan baltiska stater genom Sovjetunionens ingripande förlorat sin självbestämmanderätt.

Och ifall ytterligare tid står till buds för frågor, tankeutbyten och även utblickar mot det övriga Europa, vore det nog önskvärt om någon av vår demokratiska representanter åtminstone viskade:

— Ungern?

TORSTEN TEGNÉR

Sovjet, idrotten och friheten

För att i korthet sammanfatta några erfarenheter av sovjetidrotten i dess vitala internationella sammanhang:

så har ryssarna, kaukasierna och övriga i SSSR sammanslutna nationer i kraft av en uppenbar framåtanda, en gigantisk samlad kroppsstyrka, en genom dansen skolad rörelsekänsla, stark organisation och långt driven vetenskaplighet på relativt kort tid nått anmärkningsvärt långt i en rad av idrottsgrenar; även om utvecklingen i vissa stora idrotter visat tecken på att avstanna — inom andra, t. ex. viktlyftning, ishockey, bandy synes den fortgå

I ett avseende kan den sovjetiska idrotten ställas som mönster: disciplinen är förträfflig, domarna i stort sett utmärkta, och våldsamma "fasoner" på idrottsplatserna hör man aldrig talas om.

På minus-sidan kan antecknas:

framförallt detta — de sovjetiska idrottsmännen, i allmänhet "välskötta", välnärda och prydligt "betslade" som kapplöpningshästar, har *inte* tillgång till FRIHETENS sköna vidder: de kan inte välja sin idrottsförening, inte utse sina funktionärer, inte bestämma vilka tävlingar de vill starta i, vilka resor de önskar göra, de gäster de vill ta emot och den idrottslitteratur de vill läsa.

De är — efter våra begrepp — *omyndiga*. Icke fullvuxna. Och *blir aldrig fullvärdiga fria medborgare*.

Därför blir IDROTTEN för dem aldrig ett första rangens livs värde, som den blir — *kan bli* — här i Västerlandet.

Den blir bara en av de "discipliner" eller AV ÖVERHETEN ANBEFALLDA övningar som från vaggan till graven är sovjetmänskornas trista lott —

självfallet har idrottsövningarna för ungdomarna i jätteriket ett omedelbart nöjes- och rekreationsvärde som verkar i hög grad positivt — "ändå"!

Sovjetidrottens övriga särdrag — t.ex. svårigheten att inordna den under de västerländska begreppen "amatör" och "professionell" — kan jag här inte ingå på.

Jag vill bara sluta med en förhoppning att FRIHETENS sak en gång skall gå upp också för — "de välskötta kapplöpningshästarna"!

TURE NERMAN

Tankar i töväder

Världen är ett virrvarr, i vår tid värre än någonsin. Ingen kan förutse läget ens nästa år. Man tycker sig skönja några linjer och så står man plötsligt inför helt nya. Nyss hade vi *en* stor motsättning: öst—väst. Andra väderstreck var inte aktuella, inte tills vidare. Då kom den nya motsättningen Ryssland—Kina. Så explosionerna i Afrika. Nu ser vi Kina börja sin imperialistiska framstöt i Asien och Afrika. Och så stövlar de Gaulle in i stormakts-spelet, bryter Natoenheten USA—Västeuropa, knyter an till Kina. Cypern exploderar: Nato-greker mot Nato-turkar. Under tiden glider USA och Ryssland närmare varann. Nya linjer, nya kombinationer. Hur orientera sig i virrvarret?

Och nu blir också Sverige med i det. Chrusjtjov kommer. I töväder, charmeende. Midsommaridyll i en ond värld. Fjäril vingad...

Varför kommer han? Vad vill han vinna i Norden? Vad innebär visiten för oss?

Ja men är det då inte bra ändå, att han kommer? De flesta svenskar är väl lite generade. Vad säger man i väster? Men det är kanske bra som sker? För freden.

För all del. Chrusjtjov är fredlig, just nu. Och nyttig också för oss, just nu. Och då blir han sympatisk. Låt oss blunda för hans förflutna hos Stalin. Låt oss glömma Ungern 1956. Att ta emot honom 1959 tog emot. Det var för nära. Men nu har det ju gått åtta år. Räcker inte den karantänen? Låt oss glömma nedskjutna svenska flyg och båtar. Låt oss inte tala om Wennerström och hans

uppdragsgivare. "Förväntan och intresse" i Sverige inför visiten fann Sovjetskaja Rossija den 13 oktober 1963. Under den charmfulla rubriken: "Skål, Sverige!"

Men allvarigt: Hur ska svenska folket ställa sig i den besvärliga situationen nu, generande för nästan alla? Vad är nyttigt? Vad är rätt? *Moral!*

Statens intressekombinationer för dagen visar inte väg. Fred är bra. Fredsproklamationer är bra. Men stater har som sådana ingen moral. Moral kan inte vara kartbegränsad, endast mänsklig. Det avgörande är staternas *regimer* och dessa regimers moral. Främst deras ställning till Människans rättigheter, som bygger på *friheten*, folkens frihet och individens. Kommer Chrusjtjov med det evangeliet i midsommar?

Sveriges officiellt inbjudne gäst vill säkert just nu freden = vill ha sitt imperium i fred. Men med sin nödtvungna fredliga uppsyn representerar han en ofrihetens imperialism, oss absolut fientlig. Vi är ingalunda det ryska folkets fiender. Tvärtom håller vi av detta i oändliga lidanden plågade folk. När det en gång fritt sänder oss representanter med rena händer, då ska de mötas med öppen famn. Till dess måste frihetssinnade svenskar demonstrera, att de fattar vad statlig diplomati inte får fatta: skillnaden mellan frihet och ofrihet, moral och omoral.

TERJE BAALSRUD

For Norges frihet og for sin egen?

Oslo, april 24 år etter

Chrusjtjov skal komme til Norge i juni.

Disse linjene skrives i april, noen dager før den 9. april.

Det er en underlig dato for alle nordmenn. En tung og vond dato, mørk som mørklekkningen selv i et hærtatt land. Ofte har vi siden krigen tok slutt i 1945 likesom famlet oss forbi den, helst sett bladet revet ut av almanakken. Eller vi har rast oss gjennom mørkedagen med beske skildringer av en fremmed stats angrep på et land som ville være i fred, vendt våre tanker vekk fra vår egen uformuenhet og grepet de harde ordene for å bruke dem mot dem som trengte inn.

Det er nokså naturlig. Det er ikke galt. Det er kanskje til og med riktig, på sett og vis.

Og allikevel. Den 9. april er ikke *bare* vond. Hvis vi som nordmenn ikke i oppgitthet lukker øynene, hvis vi ikke hatske og forbitrede sanker sammen sprogets harde gloser for å karakterisere den som angrep oss eller i indre bitterhet og politisk strid begynner å trette om hva som kunne skjedd „*hvis*” — så kan vi også på denne dagen se *lyset*.

Lyset er at i en situasjon hvor folket, nasjonalforsamlingen, myndighetene og regjeringen ikke hadde trodd på krigen, men likevel hadde fått den, i en situasjon hvor et spinkelt skall av et vern bare hadde fått skutt noen symbolske skudd før det var akterutseilt og stillet sjakk matt, i en situasjon hvor de mest utrolige

telegrammer og meldinger viste seg å være bittert troverdige, hvor en hovedstad var besatt, hvor de største og viktigste byer var tatt og tause, hvor en regjering befant seg på spranget ut i flukten, hvor begrepet mobilisering hverken var forstått i teorien eller mulig å gjennomføre i praksis, hvor de viktigste festninger var i fiendens hånd, hvor fiendens eller forræderens stemme allerede lød ut av radioens høytaler og hvor det fullstendige kaos bare alternererte med den fullstendige lamslårthet... i denne totale teoretiske håpløshet som kunne gjøre den norske nasjon til et barn, smadret av dampveivalsen, valgte allikevel ensomme nøkkelmenn og slagne regjeringsmedlemmer å si dette ene lille ordet: Nei.

Det ble kanskje ikke sagt med applomb, ikke pompöst. Bare ganske stille.

Midt i det håpløse *besluttet* man å håpe.

Midt i det umulige, *bestemt* man seg for å gjøre det umulige.

Midt i det sorteste sorte, tendte man lyset. Og lyset brant.

Brenner det ennå?

—

La oss ikke springe så fort i tankene. Fra april til juni er det ennå dager. Det var det også i 1940. Ut av den militære „Lächerlichkeit“ etter lynbesettelsen 9. april, ut av kaos og apati, vokste det tross alt frem noen tropper, noen kompanier. Rett som det var ble det rasket sammen noe som kunne kalles en bataljon eller til nød en „gruppe“. Noen telefonråder kunne ennå brukes til et slags samband, en lokomotivfører uten lokomotiv kunne ennå kjøre tralle med noe mitraljöseammunisjon som var reddet. Også i Syd-Norge ble det kamp, relativt ordnet kamp, helt til i mai.

Så skulle det vel være slutt?

Nei. I Nord-Norge var situasjonen pussig, forunderlig. Ut fra fiskevær kom noen unggutter, fra en bygd sinte gamlinger, fra en by som ennå ikke var bombet i smadder kom det mange. Noen avdelinger fra det som hadde vært „nøytralitetsvakt“ ble forvandlet til kompanier i forsvar, i seigere forsvar, i angrep. Kompaniene kunne formeres til bataljoner og bataljonene ble til to brigader. For første gang siden 1. september 1939 måtte triumferende regimenter, som bare hadde gått frem, gå tilbake. „Besetzte norwegische Gebiete“ ble igjen til deler av Norge. På nederlagets grå

bakgrunn tonte det frem norske, underlige navn, som symboliserte norske seire.

—
Jeg sitter og skriver linjer i april, 24 år etter.

Et navn står plutselig i erindringen.

Var det ikke noe som het Lille Balak?

Var det ikke også der en frihet som ble vunnet? En dag i mai?

Jeg går til min bokhylle og leter meg gjennom rekkene. Der står oberst Arne Dahls „Med Alta Bataljon mot tyskerne”. Der står kapitlet „Lille Balak blir erobret”.

Og der står linjene jeg hadde gjemt i min erindring. De er tragiske, tross seieren. For Lille Balak, en naken fjellknaus med noen forpjuskede bjerkekvister som pynt, ble erobret to ganger. Første gang de norske tropper stormet høyden fattige 10—12 kilometer nord for Ofotbanen til Sverige, åpnet fransk artilleri ild mot dem og drev dem vekk med store tap. Oberst Dahl skildrer det slik:

„Tåken lettet noe. Et skarpt skrall hörtes fra høyre, ett til, mange.

Luften ble fylt av uhygge. I neste sekund syntes hele høyden å skjelve, stein og jord slengtes omkring, svære striper av farger eksploderte og forsvant. Høyden ble beskytt av artilleri. Sövn-drukne folk slengte seg ned i nærmeste grop og kröp sammen. Men det var så liten dekning, det hjalp så lite... Et halvkvalt stönn, en mann falt på ansiktet, en av de estniske frivillige som var kommet dagen i forveien. Hans første og siste dag i det norske felttoget”.

Det er det hele.

Men det var de linjene jeg skulle finne. Om en estnisk frivillig, om en mann fra de baltiske randstater som kom til Randstaten Norge, — for frihetens skyld.

Sin egen?

Sin egen og *vår*.

—
Hva het han. Det står ikke i boken. Han var en av flere.

Kanskje falt også andre? En som het Ants, en som het Jaan?

Eller ble de bare såret? Eller hvor ble det av dem?

Det kan kanskje etterforskes.

Men kanskje det er best å la være?

Kanskje er det best å *glemme* at en estnisk soldat hadde kjempet seg veien fra det land som Stalin — og en kommunist i Ukraina som het Chrusjtjov — hadde fått lov til å ta av Hitler, og frem til et Finnland som kjempet for sitt liv, som så hadde tömt nederlagets bitre kalk også der, men kjempet seg videre etter mars-fredens smerte og nådd til et annet land, der nordmenn kjempet for friheten i fortvilet strid med Stalins og Chrusjtjovs allierte. Kanskje er det tryggest for sjelefreden og hjemmehyggen å glemme det halvvalte stönn fra ham som sökte friheten hinsides alle grenser og hinsides håplöshet, men som bare rakk å kjempe for den en eneste dag, för blodet hans farvet sneen på Lille Balak röd.

Det er jo så allikevel til ingen nytte å huske det...

1940 er lenge siden. Og Estland er langt borte. Estland og Latvia og Litauen er jo Russland i dag. La oss nå endelig erkjenne fakta...

Da er det at den 9. aprils „Nei” igjen må stå levende for oss. Mer levende enn for 24 år siden. For da kom ordet bare av desperat instinkt. Nå må ordet komme, fordi vår egen historie viser at det kan nytte, selv når det tilsynelatende ser aller mest håplöst ut.

Norges historie forplikter oss like meget som den estniske frivillige som döde på Lille Balak, — for *vår* frihet.

Og for sin egen, og sitt lands.

Norges forpliktelse? *Den* ligger först og fremst i det at vi fikk vår egen frihet igjen. Gjennom 5 år var vi, som det er sagt, „som i en sunken ubåt”. Så pustet vi fritt igjen. Er ikke da alt bra?

Nei, det er ikke det. Vi har ikke lov til å være likegyldige overfor det faktum at andre land og andre folk *ikke* —tross de store löfter — fikk sin frihet tilbake. Vi har ikke lov av historiske grunner. Vår tradisjon forplikter oss i alle fall til å holde vår samvittighet våken. Vi hadde en dikter som brukte ordet böddel om den russiske tsar. Ham skulle vi være en jernhard dommer, for en dröy menneskealder siden. Skal vi være svakere i vår frihetslengsel idag, etter det vi har opplevd, enn vi var, da århundert var ungt?

Det vil svares: Vi må være realistiske.

Så la oss være nettopp det.

Der er en realitet at den röde tsar og hans trofaste følgesvenn, både i utrenskningene og på tronen, med et bredt hänflir slo 6

millioner mennesker under seg i de tre selvstendige stater Estland, Latvia og Litauen.

Det er en realitet at vi selv, i randstaten Norge, teller 3,7 millioner mennesker, litt mer enn halvparten av det folketall som trodde på friheten i de nevnte land. Kan man sope 6 millioner mennesker under sitt vælde, så kan man vel realistisk sett også sope 3,7 millioner i neste omgang?

Men vi har allierte.

Visst har vi det. Vi har flere hundre millioner allierte — med frie aviser, med demokratiets rett til å tale regjeringene midt imot, og som på en evnetuell ny 9. april vil flomme over av innsendere som spør om flere hundre millioner skal ofres i Ragnarok, fordi bare 3,7 millioner er kommet i en vanskelig stilling, er kommet i den samme stilling som 6 millioner opplevde før. Og som vil si: Som nordmenn reagerte overfor okkupasjonen av Estland og Latvia og Litauen, slik reagerer vi overfor det som nå er hendt. „Også vi må være realistiske”, vil det stå på trykk. Og deretter vil også vi nordmenn være — under det jernharde trykk.

Noen vil si: dette er fantastier.

Det er hendt meget fantastisk før.

Andre vil spørge: Hva skal vi så gjøre? Vi kan ikke dø for de døde, vi kan ikke erklære krig.

Vi kan ikke det.

Men vi kan leve i verdighet. Vi kan unngå den servile tale. Vi kunne ha forbudt böddelen, han fra Ukraina, fra Balticum, fra Budapest 1956, „at træde på jorden, som er de fries i Norden”. Er *det* umulig idag, og er det umulig at Stalins trofaste hjelper i alle utrenskninger og alle okkupasjoner frivillig avstår fra sin reise, så kan vi verdig og rolig og klart og tydelig si ifra at vår holdning til ham og til hans stat vil være avhengig av den holdning han selv inntar til de undertvungne folk. Så lenge de 6 millioner — skjönt: hvor mange lever av dem? — lever under okkupasjon, så lenge vil vår holdning til Chrusjtjov selv og hans politistat være preget av den bitre kjöligheit.

Vil det nytte noe? Er ikke dette også håplöst?

Alli syntes håplöst den 9. april.

Men vi *ville* håpe. Og vi lever i frihet.

En estnisk soldat i norsk uniform døde for den friheten den 21. mai 1940 på Lille Balak nord for Narvik, noen uker etter at Sovjets utenriksminister Molotov hadde sendt sitt gratulasjonstelegram til Hitlers Ribbentropp og uttrykt sin beundring for den raskt gjennomførte okkupasjon som gjorde all videre motstand fra norsk side håpløs.

Han nektet å tro på håpløsheten.

La oss nekte å gjøre det idag. La oss rette oss i ryggen, i honnør for den døde frihetskjemper, i respekt for vår egen verdighet, og i krav om frihet for frie folk.

OLE-JACOB HOFF

Gjestsfrihetens plikter og Frihetens

Når fri mennesker i Norden reagerer mot besøket av Sovjets statsminister, er det ikke først og fremst fordi Sovjetunionen berører Norden geografisk eller truer oss militært. Det er fordi Sovjet-kommunismen berører oss *moralsk*.

Det er riktig at politikk ikke er moral. Men det er også riktig — og viktigere — at *uten* moral taper politikken sin menneskelige mening og sin egentlige hensikt.

Gjestsfrihetens lover er strenge. Som vår gjest har statsminister Chrusjtjov krav på vår høflige behandling; det skylder vi ham. Men vi skylder oss selv og vår samvittighet å reagere på det system som Sovjets statsminister representerer. Og vi skylder *friheten* også å vise Sovjets statsminister vår reaksjon.

De nordiske folk har ingen rett til å sette seg og sitt system opp som moralisk „bedre” enn russerne og deres system. Det ville være — eller iallfall virke — fariséisk. Men det som adskiller Norden og den kommunistiske verden er ikke bare grensepeler og pigg-tråd. Det er friheten, dette historisk meget sjeldne privilegium som de nordiske folk nyder godt av.

Hvis individet ikke fritt kan avgjøre sine handlinger, har det heller intet ansvar for om handlingene er gode eller onde. Uten frihet finnes ingen sann moral; friheten er et privilegium som forplikter — oss.

De nordiske folks plikt er ganske enkelt denne: utvetydig å vise Sovjets statsminister at vårt hjerte ligger hos de undertrykte individer og nasjoner i den del av verden som domineres av kommunismen, og at vårt hjerte ikke ligger hos undertrykkeren, systemet.

Hvis ikke fri mennesker viser Chrusjtjov hvorledes de vurderer diktaturet, hvem skulle så vise ham det?

Dt er ikke for å innta festmåltider og bese fabrikker at Nikita Chrusjtjov besøker de skandinaviske land. Både banketter og fabrikker kan han oppleve hjemme. Skal Sovjets statsminister ha utbytte av å møte friheten må han få vite hvorledes frihetens venner vurderer ham — og hans system.

KARL BØGHOLM

Lad Chrusjtjov møde Norden

Sovjets ministerpræsident har ønsket at møde Norden. Så lad ham da møde — ikke blot Nordens høflighed overfor en gæst udefra, men Nordens opfattelser af de problemer, der deler verden, og Nordens syn på tidens store begivenheder.

Lad Ruslands diktator vide, at han kommer som repræsentant for en verden, hvis politik vi afviser og hvis metoder vi afskyr.

Når vi ønsker samarbejde med Ruslands leder, er det fordi, vi afviser krig som politisk instrument; og da har vi kun samarbejdet tilbage som middel.

Det er Nordens fremmeste opgave i vor tid at kæmpe mod alt det, Hr. Chrusjtjov står som repræsentant for. Mod undertrykkelse og vold.

Vi vilde være slette børn af Norden, om vi ikke tog denne stilling. Vi vilde også være slette Europæere. For Europas tusindårige traditioner viser os billedet af folk, der arbejder sig frem mod stedse større national og individuel frihed.

Men den frihed, vi kræver for os selv, må vi også arbejde for, at andre folk kan komme i besiddelse af. Også de folk hvis nationale og statslige egenart trædes under fode af Sovjets magt.

Og det er denne tale, der bør føres overfor vore landes gæst.

Jeg tror gerne, at Chrusjtjov står som udtryk for en politik, der søger de politiske løsninger udenom en verdenskrig. Men jeg tror ikke, at Chrusjtjov er en fredens politiker udfra samme opfattelse

som vore landes ledere er det. Chrusjtjov gav efter i Cuba? Ja, rigtigt, men vilde han også have gjort det, om Cubabasen havde været færdig, da krisen indtraf og afgørelse skulde træffes. Byggede han sin missilbase for at give efter? Vel næppe.

Og Chrusjtjov selv taler jo om berettigede krige. Det er velsagtens sådanne, han regner med at kunne vinde.

Chrusjtjov har ikke lagt skjul på, at han vil fortsætte sit arbejde for at gøre verden kommunistisk. Men i så fald er freden kun en fortsættelse af krigen med andre midler.

For et indre demokratisk sammenhold er fredens krig farligere end krigens krig. Den knyttede næve ser alle, færre ser dolken der er gemt i en blomsterbuket. Derfor er Chrusjtjov farligere end Stalin. Men hans mål er de samme.

Demokratiet står svagt rustet overfor en ideologisk storkamp, fordi selve begrebet ideologisk storkamp er vor tids demokrati fremmed.

Betyder det, at vi vil blive løbet over ende af en fastsammen-tømret kommunistisk falanx?

Den magt, kommunismen har haft og har over sine tilhængere, skal visse ligt ikke undervurderes. Men kommunismen repræsenterer ikke længer en offensiv magt på samme måde som den har gjort det tidligere. På mange måder er den ideologisk trængt i defensiven.

Nationale former for kommunisme er ved at udvikle sig i Jugoslavien, Polen, Rumænien — måske også Tjchechoslovakiet og Ungarn. Og i Rusland selv har den kommunistiske tanke lidt nederlag der, hvor den først og fremmest ikke måtte lide nederlag, nemlig indenfor det økonomiske liv. Rentabilitetens nødvendighed og profitmomentets nytte anerkendes i øjeblikket af sovjetiske økonomer. Selv i Østtyskland er man blevet opmærksom derpå. Nationalt overfor satelitlandene, økonomisk overfor produktionstaberne har kommunismen lidt nederlag.

Ved indgangen til en ideologisk krig er dette værd at mærke sig.

Lad os åbne vore grænser for indflydelsen fra Øst. Men — på betingelse af gesidighet, Lad Chrusjtjov rejse rundt i vore lande i sin skudsikre bil. Men lad hans studenter og unge arbejdere følge efter. Hvor den demokratiske tanke møder den kommunistiske, er det ikke vor tanke, der lider nederlag. Lad derfor kun øst- og vest-

landenes ungdom mødes med frihed til at se sig om og søge samtaler, hvor de vil.

Men det er ikke Østeuropas aristokrater og kolonisatorer, vi ønsker at møde. Det er Øst- og Centraleuropas folk. Og skal vi møde Røisland, må vi have ret til at tale til og for de undertrykte folk.

Det må ikke være sådan, at vi for at mødes med Chrusjtjov opgiver vore demokratiers krav om fuld frihed for alle folk. Et Europa, der opgav dette krav, vilde svigte sin inderste livslinje.

Det er muligt, at Østeuropas frihedskamp vil være flere generationers frihedskamp. I denne kamp skal de undertrykte folk vide, hvor de frie folk står.

Ud over denne sympati må det være muligt at føre vore tanker frem i de russiske kolonistater. Mange aftaler vil i de kommende år blive indgået med Sovjetunionen og med rette. Men det må ikke være sådan, at de lande, der engang var Østeuropas frie lande, undtages fra disse aftaler. Vi vil i de kulturaftaler, der skal træffes, bringe vore landes samlede territorier med ind. Det samme må gøres fra russisk side.

Mange vanskeligheder vil stå i vejen for personlige samkvem derude i østverdenen, men der må sikres mulighed for alle til at aflytte vore radioudsendelser, holde vore blade, læse vore bøger. Derigennem vil de østeuropæiske folks ungdom finde tilbage til den verden, de tilhører.

Dette bør være Vestens tilbud til Østen.

Tør Østen modtage det?

TORGIL WULFF

Sovjet och Östersjön

Vid åtskilliga tillfällen under senaste åren har de nordiska staterna kunnat avläsa ett stegrad, ryskt intresse för Östersjön och det har allt tydligare framgått, att Östersjöfrågorna spelar en viktig roll i Sovjets politik. Från rysk synpunkt är man närmast intresserad av att utsträcka kontrollen till att omfatta det fria havet och denna utveckling måste i särskild grad uppmärksammas av Sverige, som är den största standägaren vid Östersjön.

Sovjet bygger ut sitt Östersjövälde

Kontinentalmakten Sovjetunionen har förbindelse med världshaven via Östersjön, Norra Ishavet, Svarta Havet, Okotska sjön och Japanska Havet. I detta sammanhang är Östersjön det viktigaste med hänsyn till utbyggnaden inom de ryska kustprovinserna, förbindelsevägarnas längd samt närheten till kontinentens huvudområden. Efter andra världskriget har Sovjet gjort mycket stora territoriella vinster inom Östersjöområdet och det ryska strandinnehavet har vuxit avsevärt: från att 1944 endast ha haft den korta kuststräckan i innersta delen av Finska Viken har ryssarna numera lagt under sig de tre baltiska staternas områden samt f. d. tyska Ostpreussen. Därjämte utövar Sovjet en effektiv kontroll över satellit-

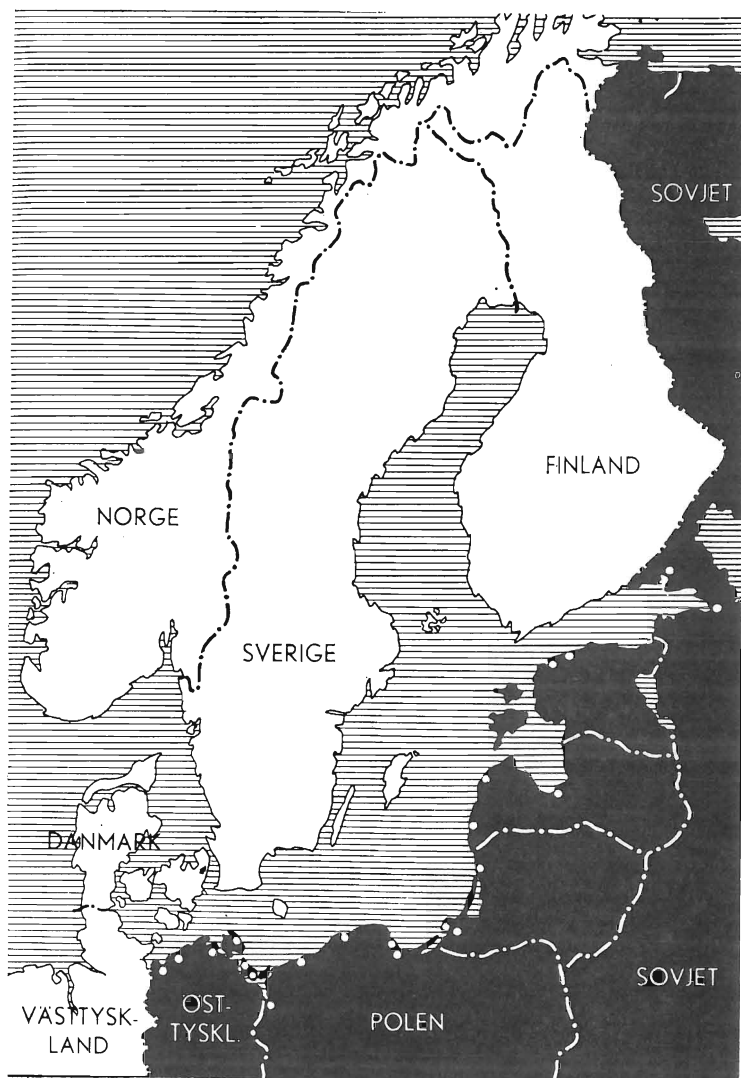
staternas kustområden, varför det ryska strandinnehavet i realiteten omfattar hela sträckan från Viborg i nordost till Lübeck i sydväst.

Utbyggnaden både på militära och civila sidan inom de nyförvärvade territorierna indikerar, att Sovjet icke har en tanke på att återlämna områdena till sina forna ägare. Sovjets ställningstagande i denna fråga influeras också av att Östersjön utgör en flankzon till Centraleuropa — genom att behärska Östersjöområdet har de ryska makthavarna bl. a. betydligt större möjlighet att påverka utvecklingen i Tyskland.

Sovjets verksamhet inom de nya Östersjöprovinserna har främst kunnat märkas på det militära området. Redan på ett tidigt stadium avskiljdes kustprovinserna från yttervärlden och försvarsanstalter byggdes i betydande omfattning. Här märks främst arbetena på att anlägga ett bassystem för Sovjets växande Östersjöflotta, som numera förfogar över baser i bl. a. Tallinn, Paldiski, Riga, Ventspils, Liepaja, Klaipeda och Baltijsk. Vissa ryska förband är ständigt baserade i polska och östtyska hamnar, av vilka Stettin och Swinemünde spelar en viktig roll. Utefter den baltiska kusten har Sovjet byggt ut fasta försvarsanstalter, bl. a. robotbatterier. Den ryska Östersjöflottan omfattar ett stort antal moderna stridsfartyg, bland vilka särskilt märks 5 kryssare, ett 20-tal jagare samt c:a 100 ubåtar. Intressanta nyheter är också de robotbestyckade, snabba attackbåtarna samt de moderna landstigningsfartygen. Vid Östersjökusten ligger också de viktigaste ryska skeppsvarven, vilket medför, att Östersjön i krigstid kan spela rollen som bakre uppladdningsområde.

Den ryska inriktningen beträffande Östersjön är i hög grad influerad av den verksamhet, som bedömes sannolik vid en konflikt. Härvid är det av vital betydelse för Sovjet att nå fram till Östersjöutloppen för att använda dessa vid omgruppering av sjöstridskrafter till Atlanten. Det ligger sålunda i Sovjets intresse att kunna använda utloppen för egna stridskrafter, men samtidigt önskar ryssarna stänga av passagen för Västs sjöstridskrafter, så att någon förstärkning icke kan tillföras till de danska och västtyska flottorna. Denna strävan att ändra på förhållandena kring Östersjöutloppen kan utlösa en offensiv mot Danmark, varvid även Sverige kan komma att beröras.

För Sovjet är det också viktigt att skydda marinbaser och indu-

De vita prickarna betecknar de av Sovjet behärskade marinbaserna vid Östersjön.

stricentra vid Östersjökusten samt sjöfarten utanför kusten. En viktig förutsättning för att kunna skydda de egna anläggningarna är, att bevakningssystem kan flyttas fram så långt västvärt som möjligt. I detta sammanhang kommer också Östersjöns betydelse som flankzon in och det är knappast sannolikt, att Sovjet går till offensiv i Centraleuropa utan att först ha säkrat norra flanken.

Under senaste tiden har Östersjöområdet kommit i blickpunkten i samband med Sovjets ekonomiska expansion främst i vad gäller handelsflotta och hamnar. Sovjet har startat en snabb utbyggnad av handelsflottan, som f. n. omfattar c:a 5 miljoner ton men väntas vara fördubblad till 1970. Även om denna handelsflotta är uppdelad på olika hav, blir dock tonnageökningen för statsrederiet i Östersjön avsevärd. Ryska myndigheterna har också satt igång stora utbyggnader i hamnarna Viborg, Leningrad, Klaipeda och Kaliningrad samt initierat motsvarande arbeten bl. a. i Stettin och Rostock. Sovjet har också drivit fram skeppsbyggnadsindustrin i Polen och Östtyskland och flera av de nya varven i dessa stater arbetar uteslutande för rysk räkning. Att Sovjet satsar hårt på en ekonomisk expansion i Östersjöområdet framgår också av, att man f. n. färdigställer oljeledningar till Klaipeda och Ventspils, som skall bli viktiga exporthamnar för den ryska oljan.

Kampen för ökad kontroll över Östersjön

Sovjets politiska avsikter beträffande Östersjön kom fram redan 1950, då en rysk expert förklarade, att Östersjöstaterna skulle kunna ingripa mot trafiken genom Öresund och Bälten för att utestänga främmande staters örlogsfartyg. Detta förslag, som ensidigt var riktat mot västmakterna, stred mot 1857 års avtal angående fri och obehindrad sjöfart genom Öresund och Bälten för alla länders fartyg i såväl fred som krig. Under 1950 genomförde Sovjet en ensidig utökning av sitt territorialvatten i Östersjön från 4 till 12 distansminuters bredd. Ändringen vidtogs utan att övriga Östersjöstater tillfrågats, trots att åtgärden har mycket stora konsekvenser för både sjöfart och fiske. Sverige och Danmark samt senare även Västtyskland har protesterat och önskat underställa frågan

Internationella Domstolens prövning, men Sovjet har vägrat gå med härpå.

Från rysk sida har organiserats en mycket noggrann övervakning av den nya tolvmilsgrensens och ingripande mot samt uppbringning av svenska handels- och fiskefartyg har skett ett flertal gånger. Sommaren 1952 tog sig denna utsträckta, ryska kontrollverksamhet uppseendeväckande former, då två svenska flygplan sköts ned över internationellt vatten.

När Sovjet märkt övriga, fria Östersjöstaters motstånd mot den ryska expansionen, har man i stället gått fram på andra vägar. 1957 framlade Chrusjtjov för första gången förslaget om "neutralisering" av Östersjön, vilket sades innebära, att krigshandlingar skulle förbjudas i Östersjön. För att nå detta mål skulle Östersjöstaterna sluta sig samman och bland annat påyrka bortdragande av främmande militärbaser. Under denna beteckning kunde bl. a. de omfattande militära anläggningarna i Balticum inrymmas, men detta var givetvis icke Moskvas avsikt. Det var närmast fråga om ett nytt försök att motarbeta den västtyska upprustningen, vilken av Sovjet uppfattas som ett allvarligt hot.

Förslaget om neutralisering har senare tagits upp under parollen "Östersjön — fredens hav" och propagandan förs av Polen och Östtyskland, som varje år tar upp detta tema under den s. k. Östersjöveckan i Rostock. Allt tydligare har framgått, att även detta förslag ytterst syftar till att utestänga icke strandägande staters örlogsfartyg från Östersjön. Förslaget strider därmed direkt mot gällande internationella rättsregler och har icke fått något stöd från de fria Östersjöstaternas sida. Vid 1958 års sjörättskonferens i Genève upprepades det ryska kravet på att Östersjön skulle förklaras som "stängt hav", vilket i praktiken skulle innebära, att Sovjet kunde fritt ingripa mot trafiken redan i fredstid. Icke heller detta ryska förslag har emellertid mött någon förståelse.

Förslag om robot- och kärnvapenfri zon

Alltsedan Västtysklands upptagande i NATO har Sovjet hyst stark oro för att den västtyska upprustningen skulle kunna återställa jämvikten i Östersjön och därmed förhindra ett vidare ryskt

framträngande mot Östersjöutloppen. Sovjets diplomatiska protester mot olika västtyska, militära åtgärder har dock icke haft någon dämpande inverkan på NATO, som i stället sökt att bygga ut försvaret av Östersjöutloppen. Den ryska, diplomatiska aktiviteten har också varit riktad mot Danmark och under senare tiden har protesterna främst gällt det ökade dansk-tyska samarbetet, som har en dämpande inverkan på Sovjets expansionslust.

När den diplomatiska verksamheten icke medfört några resultat, har Sovjet framlagt förslag om, att Skandinavien och Östersjön skall utgöra en robot- och kärnvapenfri zon. Första gången framlades detta av Chrusjtjov vid ett tal i Riga sommaren 1959. Avsikten var, att det nordiska området skulle utgöra en påbyggnad på det mellaneuropeiska område, som innefattas i den s. k. Rapackiplanen. Inom det nordiska området skulle icke få tillverkas, införas eller lagras kärnvapen och offensiva robotvapen. Detta förslag har i dagsläget knappast någon aktualitet för de fyra nordiska staterna, eftersom ingen av dessa f. n. disponerar de angivna vapnen. Där emot finns sådana vapen i stort antal i en annan del av Östersjöområdet, nämligen i Balticum, men Chrusjtjov har klart låtit förstå, att Sovjets territorium icke skulle innefattas i den föreslagna zonen.

Ett försök att öka Sovjets inflytande inom Östersjöområdet gjordes hösten 1961, då Finland utsattes för hård politisk press av de ryska makthavarna. Som anledning härför angavs från rysk sida, att den västtyska upprustningen skapat ett helt nytt läge och medfört ökat krigshot inom Östersjön. Sovjet önskade med anledning härav uppta konsultationer enligt 1948 års vänskaps- och biståndspakt. Den ryska framstötten väckte dock mycket stor oro inom alla nordiska stater och Sovjet fann med sitt intresse förenligt att efter någon tid slå till reträtt. Emellertid fick Finland den svåra uppgiften att tjänstgöra som "väktare vid Östersjön" och i denna egenkap skulle Finland slå larm, om det militärpolitiska läget undergick någon påtaglig förändring till rysk nackdel. Detta uppdrag kan givetvis tolkas inom en mycket vid ram!

Sovjet har aldrig uppgivit hoppet om att kunna åstadkomma en kärnvapenfri zon i Skandinavien och Östersjön men söker numera att främst verka genom ombud, varvid satellitstaterna i första hand får träda fram. Emellertid har Chrusjtjov fått en viss hjälp från Finland genom den s. k. Kekkonen-planen, vilken har i princip

samma syfte som Chrusjtjovs plan från 1959. Kekkonen-planen har visserligen tillbakavisats av Sveriges, Norges och Danmarks regeringar, men arbetet på denna plan har ingalunda stoppats.

Att Sovjet fortfarande hyser det allra största intresse för Östersjön ur militär synpunkt kan lätt konstateras genom den mycket omfattande underrättelseverksamhet, som i särskilt hög grad riktas mot Sverige. Denna verksamhet har icke avstannat efter avslöjandet av Wennerström-spionaget utan fortsätter med oförminskad intensitet och är i främsta rummet riktad mot svenskt sjö- och luftförsvar. De upprepade incidenterna och gränskränkningarna runt svenska Östersjökusten talar härvid sitt tydliga språk.

De ryska åtgärderna i Östersjön bildar ett brokigt mönster, men sett i ett större sammanhang är tendensen fullt klar: Sovjet strävar att öka sina befogenheter både när det gäller det fria havets utnyttjande och när det gäller de enskilda, nordiska staternas militärpolitik. Detta är dock endast medel för att nå slutmålet, som är fullständig rysk kontroll över hela Östersjöområdet.

BERTIL HÄGGMAN

Nikita Sergeevit Chrusjtov

Studie över en diktator

VEM ÄR CHRUSJTJOV?

Inför Nikita Chrusjtjovs besök i Sverige frågar sig säkerligen många svenskar vem denne man egentligen är, var han kommer från, hur han lyckats nå sovjethierarkins topp. Det är nödvändigt att vi inför besöket gör klart för oss vem det är vi kommer att möta.

Officiella sovjetryska källor är mycket fåordiga om Chrusjtjov. Någon officiell biografi existerar inte, utan vi måste foga ihop småbitar och biografiska notiser för att få en helhetsbild av honom. Chrusjtjovs tid i Ukraina 1938—41 höljes av naturliga skäl i dunkel av alla sovjetryska källor, eftersom den ryske regeringschefen då tjänstgjorde som Stalins ombud, som förste sekreterare i Ukrainas kommunistiska partis centralkommitté. Åren före 2:a världskriget var i Sovjetunionen de stora utrensningarnas tid. Stalins misstänksamhet drev honom till att betrakta varje högt uppsatt partiman och militär som en potentiell motståndare. Ukraina hade under 1920- och 1930-talen visat sig vara den del av Sovjetunionen, där motståndet mot kommunismen var som starkast. Att Chrusjtjov utsågs att leda utrensningarna där visar det stora förtroende Stalin hyste för den då unge mannen.

Närmare i tiden och mera välbekant för oss är den ryske regeringschefens ansvar för de blodiga höstdagar 1956, då ryska trupper på hans order ockuperade Ungern. Den dåvarande amerikanske

Moskvaambassadören fick, när han frågade Chrusjtjov om denne tänkte göra något för att stoppa blodsutgjutelsen i Ungern, till svar: "Vi kommer att sända dit mer trupper och mer trupper och mer trupper, tills vi har gjort slut på det." Vi bör också minnas, att den, som genomförde de polisiära straffaktionerna mot de ungerska frihetskämparna sedan upproret slagits ned, var general Ivan Serov, en pålitlig Chrusjtjovman och chef för den sovjetryska säkerhetspolisen. Det var också på Chrusjtjovs order, som general Pál Maléter, militär ledare för det ungerska upproret, och president Imre Nagy, chef för den kortlivade icke-kommunistiska regeringen under det ungerska upproret, lurades under falska löften om fri lejd men senare arresterades och avrättades.

CHRUSJTJOVS KARRIÄR

Chrusjtjov föddes den 17 april 1894 i byn Kalinovka i Kursk-området på gränsen till Ukraina. Fadern var smed och modern fabriksarbeterska. Själv har Chrusjtjov sagt att han började arbeta "så fort han hade lärt sig gå" och fram till sitt femtonde år var han fåraherde. Några år senare begav han sig till Charkov, Ukrainas huvudstad, och arbetade där i olika yrken. Under denna tid lär han bl. a. ha haft planer på att emigrera till USA.

I samband med revolutionen gick han med i det kommunistiska partiet 1918. Chrusjtjov var då 24 år gammal och halvillitterat på grund av bristfällig skolutbildning. Partiet tog hand om hans utbildning och sände honom till en s. k. Leninskola, där han undergick ideologisk skolning. Under denna tid träffade han sin första fru, Surkova. Hon dog några år senare under den stora hungersnöden i början av 1920-talet. 1924 förflyttades han till en annan skola i Stalino i Ukraina, där han bl. a. träffade sin nuvarande fru. Det året kom för övrigt att bli ett avgörande år för Nikita Chrusjtjovs politiska bana. Lazar Kaganovitj, senare vice ordförande i Sovjetunionens ministerråd, var då ledamot av partiets centralkommitté och en av Stalins närmaste medarbetare. Han fick ögonen på den unge ingenjörstuderanden och lät honom arbeta som parti-propagandist, och hans bidrag under anti-Trotskij-kampanjen var så värdefullt att Kaganovitj rekommenderade honom hos Stalin och

Chrusjtjov belönades med en post som partisekreterare för ett distrikt i Stalino. Kaganovitj blev 1925 generalsekreterare i det Ukrainska kommunistpartiet och Chrusjtjov följde då med som hans skyddsling. Han följde också med, när Kaganovitj förflyttades till Moskva som chef för partiorganisationen där.

Den unge uppåtsträvande bolsjevikern Chrusjtjov tilldrog sig tidigt Stalins intresse. Stalin sände honom till en partiskola. Chrusjtjov återgäldade förtroendet genom att under Stalins hela livstid blint tjäna dennes brutala välde. Nedan ett unikt foto av Chrusjtjov tillsammans med sina studiekamrater. Den unga kvinnan antas vara hans första fru, som han blev bekant med i skolan.

Nu börjar den utveckling, som så småningom förde fram honom till platsen som Sovjetunionens oinskränkte härskare. Med säker känsla för hur han skulle göra Stalin till lags blev Chrusjtjov diktatorns villiga verktyg. Den nuvarande regeringschefen bidrog aktivt till att bygga upp den stalinkult, som han två årtionden senare skulle fullständigt riva ned.

Följande hyllning från Chrusjtjov på Stalins sjuttioårsdag 1949 visar en till slaviskhet gränsande hängivenhet:

”Alla folk i Sovjetunionen firar idag ett värdefullt datum, vår inspirerande lärares och ledares, J. V. Stalins sjuttionde födelsedag... Kamrat Stalin har berikat den marxistisk-leninistiska teorin och höjt den till nya högre höjder... det kommunistiska partiet, under kamrat Stalins ledarskap, har samlat folken i vårt land och lett dem till socialismens seger... Det är därför alla folk i vårt land med osedvanlig värme och med djup kärlek kallar den store Stalin sin käre fader och lysande ledare... Ära vare vår store fader... Kamrat Stalin.”

Sju år senare hade hängivenheten förvandlats i avsky: ”Personlighetskulten fick sådana oerhörda proportioner främst därför att Stalin själv med hjälp av bedrägliga metoder understödde glorifieringen av sin egen person.”

Som Kaganovitjs skyddsling inskrevs Chrusjtjov vid Industriakademien ”J. V. Stalin”, där han nästan omedelbart valdes till skolans politiske sekreterare. 1935 hade Chrusjtjov lyckats bli förste sekreterare i partiorganisationen i Moskva, en oerhört inflytelserik post. Det var ungefär samtidigt Stalin började de fruktansvärda utrensningarna i partiledningen. Chrusjtjov, som villigt gick i Stalins ledband, prisade i högstämda ordalag dessa veritabla blodbad.

Några år senare, närmare bestämt 1937, fick den nuvarande ryske regeringschefen i uppdrag att genomföra grundliga utrensningar i Ukraina, som då var ett av centra i Sovjetunionen för motståndet mot Stalins järnhårda regim. Efter två år hade 400.000 ukrainare fallit offer för utrensningarna, något som renderade Chrusjtjov titeln ”Ukrainas bödel”.

När sedan kriget med Tyskland bröt ut 1941 tjänstgjorde han som generalöjtnant i ryska armén, troligtvis vid NKVD, den hemliga polisen, och fick 1943, då tyskarna drivits ut ur Ukraina, i uppgift att genomföra utrensning där av dem som 1941—43 intagit en fientlig hållning mot den kommunistiska regimen. Denna andra utrensning genomfördes med sådan grymhet och effektivitet att ukrainska nationalisterna började göra öppet motstånd mot den kommunistiska regimen och ända till slutet av 1940-talet fördes partisankrig mot sovjetarmén. 1949 ersattes Chrusjtjov av sin forne beskyddare Kaganovitj och fick återigen en plats i partiorganisationen i Moskva. Han blev också sekreterare i centralkommittén.

Då Stalin dog 1953 kom så Chrusjtjovs stora chans. Med utmärkt skicklighet manövrerade han ut alla konkurrenter om makten. Under perioden av kollektivt ledarskap alldeles efter 1953 lyckades man först gemensamt likvidera Lavrentij Beria, Stalins fruktade chef för hemliga polisen. Med arméns hjälp (marskalk Gregorij Zjukov) kom så turen till Georgij Malenkov, premiärminister, Vjatjeslav Molotov, utrikesminister från Stalins tid, och Lazar Kaganovitj, kommunistveteran, som en gång hjälpt Chrusjtjov att börja sin politiska karriär. Mot slutet av 1950-talet intervjuade vicepresidenten i den västtyska förbundsdagen, Carlo Schmidt, Nikita Chrusjtjov. Denne förlöjligade då Kaganovitj och använde med anspelning på Kaganovitjs judiska härstamning en chockerande antisemitiskt vokabulär.

Själv lade Chrusjtjov beslag på posten som förste sekreterare i Sovjetunionens kommunistiska parti, den post från vilken Stalin hade börjat sin vandring mot maktens tinnar.

Hösten 1956, mitt under den pågående maktkampen i Kreml, kom så Ungernrevolutionen. Längre fram skall vi närmare gå in på Chrusjtjovs roll i och hans ansvar för det blodiga nedsläendet av Ungernrevolutionen. Betecknande är hans cyniska yttrande under en nyårsfest i Kreml 1956: "Då det gäller att bekämpa imperialisterna, är vi alla stalinister."

Sommaren 1957 avgjordes Chrusjtjovs ställning som allenarådande diktator. Hans fiender försökte vid ett presidiesammanträde med högsta Sovjet att avlägsna honom från ledningen, men han lyckades återigen med hjälp av marskalk Zjukov avvärja hotet. Molotov och Kaganovitj förflyttades till obetydliga poster i sovjetväldets utkanter. Den trogne hjälparen, marskalk Zjukov, avpollerades senare. Han hade som försvarsminister och krigshjälte alltför stark ställning för att det skulle passa diktatorn. Chrusjtjov stod som obestridd härskare på arenan.

Många försök har gjorts i väst att bedöma Nikita S. Chrusjtjov, som person, politisk ledare och statsman. En av specialisterna i väst på Chrusjtjov, amerikanen Eugene Lyons, vittnade i september 1959 inför en amerikansk senatskommitté: "Chrusjtjov är endast halvlärd. Med undantag av partilitteratur, har han troligtvis inte läst mycket. Han gör ingen hemlighet av sitt förakt för intellektuella. Han värderar handlingsmänniskan högre än tänkaren;

De totalitära staternas ledare måste begagna sig av förställningens och demagogiens alla konster och knep. Såväl Hitler . . . .

... som Chrusjtjov kan betecknas som mästare ifråga om att betsa människomassor.

praktikern högre än teoretikern. Detta skall inte missleda oss att undervärdera hans intelligens. Chrusjtjov har en bondeslughet, ett kvickt och skarpt skämtlygne och är enligt min mening helt jämbördig med, om inte överlägsen, statsmännen i väst vid förhandlingar. På sätt och vis njuter han av sin okunnighet, eftersom han kan göra de mest upprörande uttalanden utan att vara medveten om det.

Beträffande hans politiska förmåga är hans karriär svar nog. Han överlevde och under Stalintiden krävde detta en fulländad skicklighet. Sedan eliminerade han alla medtävlare, trots att de flesta av dem trodde, att han saknade diktatorsanlag. På frågan om väst kan underhandla med Chrusjtjov som med en ledare i ett fritt demokratiskt land svarade Lyons: "Naturligtvis inte. Då man underhandlar och umgås med Chrusjtjov, har vi att göra med en fanatisk kommunist, som föraktar sanning och moral, och våra etiska värderingar. Han betraktar sig inte som bunden av sina löften till icke-sovjetiska länder, därför att de är fiender, och det är enbart god taktik att missleda och förvirra en fiende och att ljuga för honom."

CHRUSJTJOV OCH UKRAINA

Under 1930- och 40-talen var Nikita Chrusjtjov genom varierande poster knuten till Ukraina och hans namn är starkt förbundet med vad som skedde där under denna tid.

Hungersnöden i Ukraina 1930—33

Under början av 1930-talet genomfördes tvångskollektiviseringen inom jordbruket i Ukraina, Rysslands jordbrukscentrum. Eftersom den ukrainska jordbruksbefolkningen kunde väntas göra ovanligt hårt motstånd, gick man fram med ovanligt brutala metoder. Syftet var bl. a. att likvidera vissa grupper av självägande bönder, som i den kommunistiska terminologin betecknades som den "halvborgerliga bondeklassen". Under denna period exproprierades jord från en halv miljon familjer. Produktion av vete uppgick under denna tid till c:a femton miljoner ton. Den pågående industrialiseringen krävde emellertid att huvudparten av jordbruksprodukterna gick till export för en ökad import av maskiner. Detta ledde till att den ukrainska befolkningen i början på trettioalet fick uppleva en fruktansvärd svältperiod. Ögonvittnesskildringar från denna tid berättar om otroliga lidanden. Gjorda beräkningar uppskattar antalet avlidna under denna hungersnöd, orsakad av den kommunistiska hushållningspolitiken, till 6 à 7 miljoner. Under tjugonde partikongressen, 1956, då Chrusjtjov gick till angrepp mot Stalin och lade skulden på honom för detta, undvek han att tala om att han själv deltog i den praktiska utformningen av den kommunistiska jordbrukspolitiken i Ukraina under dessa år.

Utrensningarna i Ukraina 1938—41

I januari 1938 utnämndes Chrusjtjov till förste sekreterare i det ukrainska kommunistiska partiets centralkommitté. Ett uttalande av honom i Pravda av den 7 juni 1937, då han fortfarande var distriktschef för Moskvaområdet, ger en föraning om vilka metoder som skulle komma till användning i Ukraina. Det är nödvändigt att "förinta alla anhängare av Trotskij och Zimonoviev, fiender till folket, och hela deras släkt, så att inte ens minnet av dem kommer att leva kvar, och sprida dem för vinden".

Långt före utrensningarna hade anklagelser från rysk sida gjorts mot "nationella" avvikelser inom det ukrainska kommunistpartiet. Chrusjtjov blev den av Stalins trogna, som fick till uppgift att avlägsna de ukrainare, som kunde misstänkas vara trogna sitt eget land.

Åtföljd av folk från NKVD grep han sig snabbt verket an. Centralkommittén sammankallades till ett extra möte i Kiev. Medlemmarna motsatte sig Chrusjtjovs val, men motståndet resulterade i en nästan fullständig likvidering av medlemmarna. Av de 62 i centralkommittén undkom endast tre med livet. Samtliga sjutton regeringsmedlemmar likviderades. Regeringschefen Lubtjanko be- gick självmord tillsammans med sin fru.

Den 29 januari 1938 blev så Chrusjtjov förste sekreterare och med honom insattes en rad ryssar i centralkommittén för att ersätta de likviderade ukrainarna, Korotjenko, Sjeberko, Bernitjenko m. fl. Under de följande åren fram till krigsutbrottet gick sedan en väldig våg av utrensningar över Ukraina. Gjorda beräkningar uppskattar antalet skjutna och deporterade till 400.000.

1943 upptäcktes i den av tyskarna behärskade delen av Ukraina i staden Vinnitsa, 200 km sydväst om Kiev, ett antal massgravar, sammanlagt 95 med 9.400 kroppar. En internationell kommission sändes att undersöka gravarna. Man lyckades identifiera omkring 600 av de döda och en av de läkare, som gjorde obduktionerna, hade följande att berätta inför en amerikansk senatskommitté: Obduktionerna visade att kropparna hade legat i jorden mellan 3—5 år och att de lagts i gravarna i flera omgångar mellan 1938 och 1940, dvs. den tid Chrusjtjov var partichef i Ukraina. Mellan 1937 och 1938 skedde NKVD:s likvideringar i de ryska delarna av Ukraina, men mellan september 1939 och augusti 1940 flyttades verksamheten över till Västukraina som var ett f. d. polskt och rumänskt område.

Massmorden i Lwow 1941

Dessa har undersökts av en internationell kommitté, den s. k. "International Investigatory Commission Lemberg 1941", som sammanträdde i Haag (Holland). Vid ett antal vittnesförhör framkom vad som hände strax innan tyskarnas angrepp på Sovjetunionen i Ukraina. I undersökningskommissionen ingick en grupp f. d.

motståndskämpar mot nazismen, bl. a. förre danske utrikesministern Ole Björn Kraft och den norske juristen dr Hans Cappelen.

Den 22 juni 1941 började den sovjetiska hemliga polisen, NKVD, arrestera "politiskt opålitliga element" i Västukraina. Det framgick relativt snart, att man inte skulle hinna transportera dem till Sibirien under återtåget. Dåvarande generalsekreteraren i Ukrainas kommunistiska parti, N. S. Chrusjtjov, beordrade då via radio den 24 juni de lokala NKVD-befälhavarna att likvidera fångarna. Speciella NKVD-kommandon avrättade under de kommande dagarna mellan 80.000 och 100.000 fångar, som samlats ihop över hela Västukraina. Dessa siffror har erhållits genom den amerikanska Kerstenkommitténs undersökningar. I Lwow upptäckte de tyska trupperna vid inmarschen massgravar med sammanlagt 3.500 kroppar. Rapporter om upptäckten av de avrättade finns bl. a. i Stockholms-Tidningen för den 7 juli 1941 från dess speciella utsände korrespondent i Lwow, Bertil Svahnström.

Uttrensningar och förtryck 1943—49

Under den tyska ockupationen gjorde ukrainarna motstånd mot nazismen och genom den brutala behandlingen växte en stark ukrainsk nationalism fram. OUN, den ukrainska befrielseörelsen, och UPA, den ukrainska upprorsarmén, kämpade en hopplös kamp, först mot nazismen och sedan mot kommunismen. Sedan tyskarna dragit sig tillbaka från Ukraina tog Chrusjtjov åter ledningen som förste sekreterare i centralkommittén och senare som ordförande i det ukrainska ministerrådet och det var under hans ledning, som chefen för NKVD i Ukraina arbetade. Medlemmar av OUN och UPA, som lyckats fly till väst, har både i tal och skrift vittnat om de grymheter som begicks vid "pacifiseringen" av Ukraina efter 2:a världskriget. Sovjetiska hemliga polisen använde alla de metoder, som kommer till användning i totalitära stater vid likvideringen av politiska motståndare. Syftet med terrorn var att skrämma befolkningen till underkastelse och godtagande av den kommunistiska regimen i Ukraina.

Den katolska kyrkan utgjorde ett aktivt element i motståndet mot Chrusjtjovs regim. Men inte heller kyrkan skonades. Den 11 april 1945 omringade 600 man NKVD-trupper metropoliten Josef Slipjis bostad i Kiev och samma dag massarrestades samtliga ka-

tolska biskopar i Ukraina. Slipjjs dömdes 1945 till åtta års fängelse. I april-maj 1949 ställdes han åter inför rätta vid en ålder av 67 år och dömdes då till sju års "arbetsläger". Av de åtta katolska biskoparna i Ukraina var han den ende som 1959 ännu var i livet. Av de 4.400 katolska kyrkorna och 127 klostren, som fanns i Ukraina före 1945, användes idag inte ett enda för sitt ursprungliga ändamål.

Chrusjtjovs politik i efterkrigstidens Ukraina gick ut på att genom terror och åtgärder på det ekonomiska, politiska och kulturella planet försvaga och om möjligt helt kväva ukrainarnas motståndsvilja.

1945—46 genomled det rika jordbrukslandet Ukraina en period av hungersnöd. Kollektivjordbrukens antal nedbringades med över hälften och mängder av ukrainare har efter det att Chrusjtjov kom till makten tvångsflyttats till Sibirien för att delta i nyodlingsprojekten där.

Några exakta uppgifter på hur många människor som fått sätta livet till under Chrusjtjovs utrensningar efter 2:a världskriget finns inte, men offrens antal är med säkerhet många tusen.

CHRUSJTJOV OCH UNGERN

Snart åtta år har gått sedan det ungerska folket reste sig mot sina förtryckare. Dess heroiska kamp har börjat falla i glömska, trots att det väl i modern tid knappast finns något motsvarande tillfälle, då en totalitär makts fullständiga hänsynslöshet och brist på respekt för det grundläggande mänskliga kravet på frihet visats i all sin avskyvärdhet.

Även om vi kanske minns de blodiga händelserna under höstdagarna 1956, har ansvarsfrågan helt kommit i bakgrunden. Det är därför lämpligt att inför Chrusjtjovs besök i vårt land aktualisera denna fråga. Vem bär ansvaret för de ryska truppernas ingripande i Ungern och det blodiga nedsläendet av revolutionen? Den man, som idag är Sovjetunionens obestridde diktator, Nikita Chrusjtjov.

Låt oss som hastigast rekapitulera händelserna i oktober-novem-

ber 1956. Den ungerska frihetskampen började den 23 oktober med fredliga demonstrationer på Budapests gator. Befolkningen ville på detta sätt demonstrera sitt motstånd mot den ungerska kommunistregimen. Dåvarande partisekreteraren i ungerska kommunistpartiet, Ernő Gerő, beordrade hemliga polisen att öppna eld mot demonstranterna och detta blev gnistan, som inledde de kommande veckornas desperata kamp för frihet från ett system som med sovjetarméns stöd påtvingades Ungern strax efter 2:a världskrigets slut av en handfull ungerska kommunister.

Efter det att hemliga polisen öppnat eld mot demonstranterna kom det till öppet motstånd. Några enheter ur hemliga polisen övermannades och frihetskämparna besvarade polisens eld. Regeringen gjorde nu det stora misstaget att sätta in den reguljära armén, som, trots att den kontrollerades av sovjetiska "rådgivare" och kommunistiskt skolade officerade, solidariserade sig med de upproriska.

Sovjetiska trupper ingrep nu, ett klart brott mot folkrätten enligt de internationella undersökningskommissionerna i och utanför FN:s regi, som undersökt händelserna. Det är betecknande, att de sovjetiska trupperna inte nöjde sig med att försöka nedkämpa frihetskämparna, utan genomförde en regelrätt terrorattack mot Budapest med artilleri och tanks, under vilken varje civilperson, vare sig han deltog i striderna eller ej, besköts. Bostadshus, kyrkor och förvaltningsbyggnader lades under artillerield.

Striderna varade under fem dagar och de sovjetiska trupperna, två pansardivisioner, lyckades inte erövra Budapest. Chrusjtjov insåg att läget krävde ett handlande med list. Han sände två av sina närmaste medarbetare, Mikojan och Suslov, till Budapest för förhandlingar och den 29 oktober slöts ett fördrag om vapenstillstånd, som gick ut på att sovjetdivisionerna skulle dras tillbaka.

Den 2 november föreslog Sovjetregeringen att underhandlingarna med Imre Nagys nybildade regering skulle fortsätta och utvidgas till att omfatta ett fullständigt tillbakadragande av de sovjetiska trupperna från Ungern, och vid middagstiden den 3 november infann sig höga sovjetiska officerare för att förhandla om de tekniska detaljerna i en sådan överenskommelse med ungerska försvarsministern Pál Maléter och statsminister Erdei samt några experter. Enligt vittnesmål av general Béla Király, ordförande under

revolutionen i den s.k. Försvarskommittén, som vid sextiden på kvällen var i telefonkontakt med stabschefen i ungerska armén, general Kovács, en av underhandlarna, var man i princip överens om att de sovjetiska trupperna skulle dra sig tillbaka från Ungern senast den 15 januari 1957. Den ungerska delegationen skulle övernatta i det sovjetiska arméhögkvarteret i Tököl, en by söder om Budapest, för att där underteckna fördraget. Underhandlingarna fortsatte i Tököl, och fram till midnatt hade ungerska regeringen kontakt med det sovjetiska högkvarteret. Då avbröts förbindelserna och i samband därmed arresterades den ungerska delegationen av sovjetisk säkerhetspolis under personlig ledning av Chrusjtjovs säkerhetschef, general Serov, som lydde under direkt order av den ryske regeringschefen. Från denna tidpunkt vet vi ingenting om vad som utspelades i Tököl och vad som hände därefter. Statsminister Erdei frisläpptes senare. Den 16 juni 1958 meddelade sovjetisk radio, alltså först ett och ett halvt år efter arresteringen av Maléter och de andra, att de tillsammans med premiärminister Nagy ställts inför rätta, dömts och avrättats.

Strax efter arresteringen av ungrarna försökte en ungersk arméavdelning nå Tököl, men denna blev troligtvis tillfångatagen. Under natten till den 4 november började rapporter strömma in från hela landet att sovjetiska pansardivisioner från hemlandet, Rumänien och Tjeckoslovakien var på marsch mot Budapest.

Under tiden hade den sovjetiske ambassadören i Budapest, Andropov, skickats till parlamentsbyggnaden för att meddela att ett missförstånd uppstått. Man uppgav falskeligen att premiärminister Nagy gett order om att inga försvarsförberedelser skulle göras förrän klarhet vunnits och att inte heller något meddelande över radion skulle gå ut till Budapests befolkning. Mellan klockan två och tre på eftermiddagen hade de sovjetiska trupperna under hårda strider nått Budapests centrum. Den ungerska revolutionen hade slagits ned med användande av militär övermakt och kommunistisk förhandlingsteknik under åsidosättande av de moraliska normer, som vi anser vara självklara.

Ytterligare ett brott, som visar de cyniska och brutala metoder, som användes av kommunisterna, var arresteringen av premiärministern, Imre Nagy. Denne sökte den 4 november 1956 asyl vid jugoslaviska ambassaden i Budapest. 18 dagar senare förklarade

den av ryssarna insatte premiärminister Janos Kadar, att den ungerska regimen inte hade för avsikt att vidtaga några åtgärder mot Nagy om han lämnade den jugoslaviska ambassaden. Nästa dag lämnade denne ambassaden, arresterades av sovjetisk militär och fördes till Rumänien och vidare till Sovjetunionen, där han senare avrättades.

Det kan utan vidare fastslås att Chrusjtjov är personligen ansvarig både för arresteringen av den ungerska förhandlingsdelegationen under ledning av general Maléter och premiärminister Nagy, eftersom Chrusjtjov stod i personlig telefonkontakt med den sovjetiska ambassaden i Budapest under revolutionen och vid den tidpunkten hade makten i Sovjetunionen.

CHRUSJTJOV OCH FOLKFÖRFLYTTNINGARNA

Sedan 1953—54 har i Sovjetunionen pågått ett projekt, som har Nikita Chrusjtjov till upphovsman. Det går ut på att stora arealer i de asiatiska delarna av landet skall uppodlas, de s.k. jungfruella markerna. Dessa väldiga områden kräver för uppodling stora mängder människor. Eftersom klimatet i stor utsträckning är ogästvänligt, har regeringen ställts inför problemet att förmå människor att flytta dit.

Under stalintiden förekom massdeportationer av hela folkgrupper, bl. a. krimtatarerna. Syftet med dessa deportationer var att samtidigt med uppodlingen av de väldiga områdena i öster försvaga de olika nationaliteternas särart inom sovjetväldet. Kommunismens genomförande i Sovjetunionen har hela tiden gått hand i hand med förryskning av erövrade områden och en medveten politik att utplåna de olika folkens nationella särart. Under Chrusjtjovs tid i Ukraina 1938—41 och 1943—49 genomfördes en konsekvent politik därstädes, som gick ut på att genom ingripande mot den ukrainska nationalismen, undertryckande av det ukrainska språket, litteraturen och konsten försvaga den ukrainska självständighetskänslan. Före och efter andra världskriget har sammanlagt förflyttats cirka en miljon ukrainare till de asiatiska delarna av Sovjetunionen, främst till Turkestan, som nu är uppdelat i sovjetrepub-

Chrusjtjov har i stor utsträckning byggt sin maktposition på ett nedsvärtande av sin företrädare Stalin och dennes politik. Han har dock ingenting gjort för att gottgöra ett av de värsta brotten från Stalin-Molotoveran: den brutala ockupationen av Balticum. Som medlem av Politbyrån år 1940 var Chrusjtjev medansvarig för denna åtgärd. Fotot visar ett kommunistiskt demonstrationståg i Riga juni 1940. Här bäres Chrusjtjovs bild bredvid Stalins, Berias, Molotovs och andra medlemmars av Politbyrån.

likerna Uzbekistan, Kazakstan, Turkmenistan, Kirgisien och Tadzjikistan. Den ursprungliga befolkningen i detta område har språkligt, historiskt och kulturellt inget som helst släktskap med rysarna eller andra slaviska folk. Turkestan har idag 23 miljoner invånare, varav 18 miljoner tillhör den ursprungliga befolkningen. Landet gränsar i söder mot Persien och Afganistan, i öster mot Kina och i norr mot Sibirien.

Sedan den sovjetryska uppodlingspolitiken började 1953—54 har sammanlagt 1,5 miljoner människor förflyttats till Turkestan från främst Vitryssland, Ukraina och de baltiska länderna.

Den vitryska sovjetrepubliken begränsas i väster av Polen, i söder av Ukraina, i norr av Litauen och Lettland och i öster av Ryssland. Antalet invånare är 8 miljoner. Stalins deporteringspolitik har av Chrusjtjov ersatts med folkförflyttningar. Ända sedan Vitryssland inkorporerades i Sovjetunionen har det varit den kommunistiska politikens syfte att försvaga den vitryska nationalismen.

Russifieringen fortgår med oförminskad styrka under Chrusjtjovregimen. Vitryssar förflyttas till de s.k. jungfrueliga markerna i öster och ersätts av ryssar. Något förbud, som under Stalins tid, att undervisa i det vitryska språket finns inte, men antalet vitryska skolor minskar i jämn takt och ersätts med ryska. Den vitryska sovjetrepubliken har officiellt säte i Förenta Nationerna. Av landets representanter i FN är det f. n. endast en, som kan tala landets språk. Den kommunistiska politiken såväl i Vitryssland som i Ukraina och de baltiska länderna går ut på att genom ingripande på det kulturella området försvaga och om möjligt utplåna respektive folks nationella identitet.

Som exempel kan nämnas att i Vitryssland, där befolkningen i dag till 80 % är vitrysk, publicerades 1959 nära två tredjedelar av alla tidskrifter på ryska. Sedan mitten av 1950-talet har en ständig förflyttning av vitryssar pågått till de asiatiska delarna av Sovjetunionen. Under åren 1954 och 1955 förflyttades sålunda hundratusentals vitryssar. Under de följande två åren intensifierades förflyttningarna. Cirka en halv miljon vitryssar, främst ungdomar, sändes bl. a. till Karelen och ön Sachalin i Stilla havet. Hela denna omflyttningsspolitik medförde att akuta problem uppstod inom jordbruket i Vitryssland. Drastiska åtgärder fick vidtagas för att bärga skörden år 1957. Bland annat utkallades samtliga skolbarn i åldern 10 till 14 år. Som ett resultat av förflyttningsspolitiken uppvisar Vitryssland i dag en befolkningsminskning på 3,8 miljoner människor jämfört med 1939, om man dessutom tar i betraktande 2 miljoner krigsoffer.

Under Chrusjtjovs maktperiod har åtminstone 1 miljon vitryssar massförflyttats till de asiatiska delarna av Sovjetunionen.

1954 ratificerade Sovjetunionen Förenta Nationernas konvention om folkmord, begånget i krigstid eller fredstid och definierat som "handlingar begångna i syfte att förstöra, delvis eller helt och hållet, en nationell, etnisk, raslig eller religiös grupp, som sådan".

Denna bild ur en östtysk tidning dokumenterar Chrusjtjovs nödtvungna intresse för jordbruksrågor. Den visar samtidigt hans förmåga att med hjälp av en burdus charm uppträda folkligt.

CHRUSJTJOV OCH SLAVLÄGREN

Den kommunistiska regimen i Sovjetunionen har sedan sin tillkomst 1917 behandlat politiska motståndare med den brutalitet, som är ett av den totalitära regimen säkraste kännetecken. Man gör givetvis allt för att dölja existensen av lägren och speciellt under Chrusjtjovs tid vid makten har man bemödat sig att överskyla

det faktum, att arbetsläger och koncentrationsläger för motståndare till den kommunistiska regimen fortfarande finns över hela Sovjetunionen. Under 1930-talet medgavs av regeringen att det fanns 6 à 7 miljoner fångar i läger i Sibirien. Under kriget ökade siffrorna kraftigt och då uppgavs siffran 20 miljoner.

Den amerikanska tidskriften "US News & World Report" uppskattade 1956 antalet lägerinterner till mellan 12 och 15 miljoner. Denna siffra baserar sig på uppgifter från frisläppta fångar. Dessa har omvittnat att mellan 1950 och 1957 existerade läger i åtminstone 10 stora centra, där de viktigaste och i Väst mest bekanta är Vorkuta, Krasnojarsk, Karaganda och Kingir. I till exempel Vorkutaområdet fanns under denna tid 60 separata koncentrationsläger med sammanlagt 150.000 fångar. Listan på läger och fångar säger mer om Chrusjtjovs diktatur än det som visas besökare från Väst i Moskva, Leningrad och andra städer, som är tillgängliga för besök av utlänningar.

Under perioden 1954—57 förekom i lägren ett flertal upplopp och resningar, som slogs ner med fruktansvärd grymhet. För att nämna några: Krasnojarsk och Tomsk under april 1956 och Sverdlovsk och Irkutsk under sommaren samma år. September 1957 förekom strejker i lägren i områdena kring Vladivostok, Tjeljabinsk och Sverdlovsk.

Under 1957 genomfördes en omorganisering av lägren, så att fångarna från det "kapitalistiska utlandet" placerades strängt skilda från de sovjetiska internerna. Efter 1958 har antalet frigivna, som kunnat bege sig till Väst, stadigt sjunkit och möjligheterna att erhålla upplysningar om lägren har därför minskat betydligt.

I början av 1960 förklarade de ryska myndigheterna att det inte längre finns några politiska fångar i Sovjetunionen. Visserligen har en del av lägren slopats och strax efter Stalins död frisläpptes en del fångar på grund av "amnestier". Dessa innehöll emellertid så många inskränkningar, att de i praktiken innebar att fångarna visserligen frisläpptes ur lägren, men tvingades stanna kvar i Sibirien såsom arbetare. *Det står emellertid utom allt tvivel att det fortfarande finns politiska fångar i Sovjetunionen i dag. Chrusjtjov är ansvarig för att dessa människor befinner sig i koncentrationsläger.*

CHRUSJTJOVS ANSVAR

Chrusjtjov är en man, som med stor slughet och fullständig hänsynslöshet har tillkämpat sig den ställning han har idag. Han hjälpte Stalin (liksom Eichman hjälpte Hitler) att utplåna hela folkgrupper. Som Stalins handgångne man är han direkt och personligt ansvarig för deportationer och massavrättningar i Ukraina i sådan utsträckning att han bär tillnamnet "Ukrainas bödel". Sedan han vid mitten av 1950-talet kommit till makten i Sovjetunionen bär han det yttersta ansvaret för den politik som föres och han är därför också ansvarig för det blodiga nedsläendet av den ungerska revolutionen 1956.

Chrusjtjov är också den högste representanten för ett totalitärt system, som för att nå den maktställning det i dag har, rättsstridigt har annekterat stora områden med människor, som har samma rätt som folken i Asien och Afrika till självbestämmanderätt och frihet.

Hela folk har deporterats till Sibirien, som t. ex. volgatyskarna, krimtatarerna och kalmuckerna.

Den totalitära regimen i Sovjetunionen upprätthåller ett av världens största kolonialimperier och påstår sig samtidigt kämpa mot "kolonialismen". För att upprätthålla ett kolonialt förtryck i länderna i Östeuropa har man utnyttjat polisterror, konstgjorda barriärer mellan folk och länder och uppgjort program för att utplåna många folkgruppers nationella karaktär.

Ansvaret för orättfärdigheter, som begås av en diktaturregim, faller ytterst på diktatorn.

AUGUST REI

Ömsesidiga besök — efter sovjetryska mönster

Denna artikel har skrivits av den i mars 1963 avlidne f. d. estniska statspresidenten August Rei. Artikeln ingick i den inför Chrusjtjovs planerade — men inhiberade — besök i Sverige 1959 utgivna skriften "Friheten möter Chrusjtjov". Den är dock alljämt aktuell och återges därför.

I Västerlandet är begreppet besök så strängt avgränsat och definierat att en vanlig människa inte kan göra sig en föreställning om hur tånjbart detta begrepp är i Sovjetunionen. Det ryska folket var fordom berömt för sin gästvänlighet. Om Sovjetunionen kan med fog påstås att begreppet "besök" i praktiken kan innefatta alla alternativ från festbordet till galgen.

Jag kan anföra några personliga erfarenheter för att bevisa detta påstående från de år — 1938 till 1940 — då jag vistades i Moskva som den estniska republikens sändebud. När jag nu med några ord berör mina erfarenheter, vill jag först och främst stanna vid den s. k. biståndspakten, som slöts mellan Estland och Sovjetunionen och som även den tog sin början vid ett besök.

Jag tänker på den estniska utrikesministern K. Selters besök i Moskva i september 1939. Han inbjöds till Moskva av sovjetregeringen för att signera ett handelsavtal för år 1940. Utkastet till detta avtal hade förberetts under förhandlingarna innan dess. Med det uppenbara syftet att skapa en föreställning av att besöket ägde rum under de mest vänskapliga förhållanden, hade vår minister inviterats tillsammans med sin hustru, eftersom efter avtalets signering en nöjesresa skulle företas till Krim. Knappt en och en halv timme efter den estniska ministrarnas ankomst till Moskva medde-

lades per telefon att folkkommissarien för utrikes ärenden, Molotov, ville mottaga Selter samma dag kl. 21 i Kreml. (Tåget anlände till Moskva den 24 september 1939 kl. 16.30). Jag följde med utrikesministern till Kreml, där vi togs emot av Molotov och Mikojan, och bevittnade hur inom loppet av en kvarts timme Sovjetregeringens inbjudne gäst blev utsatt för en brutal utpressningspolitik.

Efter de obligatoriska hövlighetsformlernas utbytande framställde Molotov oväntat till Selter ett förslag att avsluta "en ömsesidig biståndspakt", som skulle möjliggöra för Sovjetunionen att upprätta militära flott- och flygbaser på Estlands territorium. Dessa baser sades vara av ett så livsviktigt intresse för Sovjetunionens säkerhet, att om den estniska regeringen nekade till att upplåta dem på grundval av en biståndspakt, skulle "Sovjetunionen förverkliga sina krav på annat sätt, genom att vidtaga mer radikala åtgärder" (den exakta ordalydelsen av Molotovs anförande). Samtidigt försäkrade Molotov att sovjetregeringen ej hade den ringaste avsikt att påtvinga Estland kommunismen eller sovjetordningen och att Estlands statliga självständighet och suveränitet ej skulle kränkas på något vis. Hela statsordningen — en egen regering, parlament, utrikes sändebud osv. — skulle fortsätta att bestå och utgöra en inrikespolitisk angelägenhet, som Sovjetunionen ej skulle blanda sig i. Med hänsyn till de politiska händelsernas snabba utveckling i världen var saken ytterst brådskande och biståndspakten skulle signeras omedelbart. Selter föreslogs skaffa sig den erforderliga fullmakten av den estniska regeringen per telefon och telegraf och genast signera pakten. Endast med stor möda kunde Selter övertyga Molotov om att något beslut i en så viktig och oförberedd fråga ej kunde träffas utan en muntlig rapport från utrikesministern till den estniska regeringen. Molotov samtyckte till sist till att Selter genast återvände till Tallinn för att den estniska regeringen utan dröjsmål skulle kunna ta ställning till Molotovs krav och avge sin ståndpunkt.

Eftersom världskriget redan hade utbrutit och Estland saknade varje tillfälle att erhålla vapen och annan krigsutrustning utifrån, för att icke tala om militärt bistånd, skulle ett beväpnat motstånd mot Röda Arméns förkrossande övermakt endast ha inneburit en fruktansvärd åderlåtning för det estniska folket och varit det samma som ett nationellt självmord. Fördenskull var det omöjligt att

helt avböja sovjetregeringens krav. I enlighet med den estniska presidentens, regeringens och folkrepresentationens enhälliga beslut skickades en delegation till Moskva för att underhandla om Sovjetunionens krav. Jag vill av delegationens medlemmar särskilt framhäva professorn i internationell rätt, Ants Piip, som hade varit statsminister och upprepade gånger innehaft posten som utrikesminister och sändebud till främmande länder.

Vid underhandlingarna försäkrade även Stalin detsamma som Molotov tre dagar innan hade deklarerat till utrikesministern: *"Vi vill inte kränka Estlands oberoende, ekonomiska ordning eller statliga institutioner; vi åsyrftar inte någon ockupation eller upprättande av ett protektorat — såsom tyskarna i Tjeckoslovakiet. Trupperna skall stanna vid baserna endast under den tid som kriget varar, sedan kan de återvända till Sovjetunionen. Deras uppgift är att förhindra att vi eller ni dras in i kriget."*

De påfrestande underhandlingarna resulterade efter två dagar på kvällen den 28 september (OBS! samma dag som Molotov och Ribbentrop undertecknade det andra hemliga protokollet, enligt vilket Litauen tilldelades Sovjetunionens "intressesfär") i signeringet av en "Ömsesidig biståndspakt", vari även Stalins och Molotovs högtidliga försäkringar hade givits uttryck. En rad av de förslag, som den estniska delegationen framförde, accepterades av Sovjetunionen. Som det framgick av händelserna sedermera, samtyckte Stalin till dessa ändringsförslag och tillägg endast därför att han ej hade den ringaste avsikt att respektera dem. Redan en vecka efter biståndspaktens signering planerade man i Sovjetunionen att låta Röda Armén ockupera Estland. Denna plan förverkligades dock inte, eftersom dess genomförande skulle ha alldeles omöjliggjort avslutandet av en liknande biståndspakt med Finland, vilket Stalin åsyftade. Endast den omständigheten och Finlands hjältemodiga motstånd i Vinterkriget, som utbröt två månader senare, lämnade Estland och de andra två baltiska staterna ett uppskov på åtta månader. Stalin yttrade genast efter signeringet till den estniska delegationen: *"Ni ska se hur orubbligt vi, bolsjeviker, håller fast vid de avtal som vi har signerat. Detta garanterar vi med vårt bolsjevikiska ord. Våra ord och underskrifter är något helt annat än de borgerliga statsmännens"*. Hur det "bolsjevikiska ordet" hölls är bekant för alla.

Nazi-Tysklands utrikesminister von Ribbentrop undertecknade den 28 september 1939 den s.k. Stalin-Hitler pakten, som beseglade Balticum och Polens öde.

Följande dag mottogs delegationen i Kreml. Dit inbjöds även den estniska legationens hela personal. Stalin var på ypperligt humör och skålade i tur och ordning för alla. Han började med en skål för den estniska presidenten K. Päts och slutade med en skål för samtliga estniska gäster, varvid han med sitt glas berörde var och ens glas. När jag minns denna scen, tänker jag med djup sorg på alla som Stalin den gången skålade för, i synnerhet den estniska

legationens plikttrogna och duktiga tjänstemän, som knappt ett år senare arresterades och deporterades av NKVD till Sovjetunionen.

Detta öde, som drabbade människorna i de länder som kom under Sovjetunionens herravälde, är regel och inte undantag. Men det som mest konkret karakteriserar Sovjetunionens "gästvänlighet" var att Stalin skänkte prof. A. Piip ett porträtt av sig själv med personlig dedikation. Detta kostade sannolikt denne förtjänstfulle estniska politiker livet. Han trodde att även om detta "bevis på tillgivenhet" ej var uppriktigt menat av Stalin, skulle det ändå ha någon betydelse för hans personliga öde efter det Estland hade ockuperats av sovjettrupperna. På grund av de förhoppningar, som han hyste, förstod Piip ej att försvinna "under jorden" i rätt tid, vilken möjlighet bestod för hans del, eftersom han arresterades senare än flertalet av de estniska politikerna. Jag kan nämna 9 f. d. estniska statsöverhuvuden, 32 f. d. ministrar och 119 parlamentsmedlemmar, som samtliga spårlöst försvunnit i Sovjetunionens slavarbetsläger.

Jag bevittnade personligen ytterligare ett tredje bevis på Sovjetunionens "gästvänlighet", när den estniska överbefälhavaren, general J. Laidoner, besökte Moskva i december 1939. När han återvände därifrån, fick han av Vorosjilov en vit arabisk hingst i present. Detta stolta djur fick emellertid inte vistas någon längre tid på generalens lantgård i närheten av Tallinn. Redan på sommaren 1940 arresterades vår överbefälhavare och deporterades, och snart fördes även den "skänkta" eller — som det nog med större rätt kan sägas — temporärt "utlånade" hingsten tillbaka till Sovjetunionen. Tidigt på sommaren 1941 fick man i Tallinn reda på att hingsten redan hade skänkts vidare till den japanske utrikesministern Matsuoka, när denne i april 1941 besökte Moskva för att signera en icke-angreppspakt mellan Japan och Sovjetunionen.

Detta dubbelspråk har inte försvunnit med Stalins död från Sovjetunionens umgängesformer. Det mest cyniska exemplet på hur man även under Chrusjtjov i Sovjetunionen säger ett och menar något helt annat framgår av den ungerska försvarsministern Pál Maléters och premiärministern Imre Nagys öde. Maléter inbjöds till underhandlingar och Nagy hade även utrustats med en garanti om diplomatisk immunitet. Båda arresterades emellertid omedelbart av sovjetmyndigheterna och mördades sedan.

Chrusjtjov är icke välkommen till Sverige

Pressuttalanden efter Wennerströmsskandalen

När den Wennerströmska spioneriskandalen offentliggjordes den 26 juni i fjol, aktualiserades omedelbart frågan om Chrusjtjovs planerade besök i Sverige. Flertalet av de svenska tidningarna var ense om, att det häpnadsväckande fräcka ryska spionaget, utgåendet från själva den ryska legationen i Stockholm, omöjliggjorde ett besök av Chrusjtjov i vårt land eller att detta åtminstone måste uppskjutas på längre tid (att stämningen var sådan konstateras i t. ex. Dagens Nyheter den 29 juni). Dylika meningar framfördes av tidningar av alla politiska riktningar i vårt land, naturligtvis med undantag av de kommunistiska. Inte minst anmärkningsvärt var, att åtskilliga socialdemokratiska tidningar med skärpa uttalade dessa åsikter.

Nu skall Chrusjtjov ändå komma. Regeringen har ansett, att den korta tiden av ett knappt år har varit nog för Chrusjtjovs karantän. Under sådana förhållanden är det lämpligt att bringa i erinran vad Sveriges tidningar omedelbart efter spioneriets avslöjande hade för mening om Chrusjtjovs tillärnade besök. Naturligtvis kan i denna broschyr endast ett fåtal tidningar citeras och av deras uttalanden endast brottstycken återges. Vi börjar med de socialdemokratiska tidningarna och går sedan i tur och ordning till centerpartiets, folkpartiets och högerns. Tidningarna anföras inom varje grupp i alfabetisk ordning.

Arbetet (s) 26 juni:

Det är dock knappast att gå för långt, om man redan nu konstaterar, att Chrusjtjovs tillränkta besök i Sverige har blivit en omöjlighet. Det bör den ryske statschefen själv inse och handla därefter.

Nya Norrland (s) 27 juni:

Det är inte troligt, att det svenska missnöjet över att Sovjetunionen så grovt förbrutit sig både mot internationell rätt och mot vårt eget land hunnit svalna på mindre än ett år. Chrusjtjov bör nog stanna hemma ännu något eller några år.

Värmlands Folkblad (s) 26 juni:

Kan vi hälsa honom välkommen hit och ägna honom sedvanliga hedersbetygelser, sedan det är klarlagt, att han förvandlat sin diplomatiska representation här till en spioncentral?

Östergötlands Folkblad (s) 28 juni:

Det spel, som här har bedrivits av medlemmar i Sovjets officiella Sverigerepresentation, överensstämmer dåligt med de idéer om "fredlig samexistens", som den ryske premiärministern har gjort sig till tolk för. Den bristen på konsekvens bör nog hr Chrusjtjov fundera lite närmare över, innan han ger sig i väg på den planerade skandinaviska resan.

Växjöbladet (cp) 4 juli:

Även Chrusjtjov själv borde förstå, att ett besök från hans sida nu är mycket olämpligt. Det borde vara genant för den ryske regeringschefen att resa omkring i vårt land under medvetandet om vad som hänt. Det är i realiteten inte vackra byggnader, industrier och samhällsinstitutioner, som han vill se i Sverige. Hans intresse är i stället att få hela det svenska försvaret kartlagt. Wennerströms spionverksamhet har visat vad det är Sovjet vill. Och Chrusjtjov har uppenbarligen redan fått veta vad han vill veta — av överste Stig Wennerström. Den ryske regeringschefen har därför ingen anledning att resa hit och tala vackra ord om vänskapliga förbindelser mellan Sverige och Sovjet. Ingen tror längre på sådana fraser. Chrusjtjov bör stanna hemma.

Dagens Nyheter (fp) 27 juni:

Chrusjtjovs planerade Sverigebesök — ett besök, som skulle kombineras med visiter också i Danmark, Finland och Norge — har hela tiden haft prägeln av ett svarsbesök, avsett att "återgälda" de nordiska regeringschefernas besök i Sovjet. Det har rått en praktiskt taget allmän enighet om att besöket inte skulle få tillmätas någon speciell politisk betydelse. Chrusjtjovs resa har uppfattats som en formell angelägenhet.

Men ett besök av detta slag omges dock av ett sken av ömsesidigt förtroende; fraser om inbördes vänskap och samförstånd hör till protokollet. Sådana fraser måste fastna i halsen efter det ryska spionage, som nu har uppdagats. Det talas om god min i elakt spel. Men blir spelet alltför elakt — och alltför uppenbart — så går det inte längre att bevara ens minen.

29 juni:

Statsledningen i ett demokratiskt land kan icke utan att utöva ett svåruthärdligt hyckleri under ett statsbesök inta en hållning, som är uppenbart oförenlig med folkopinionen. Det är den situationen, som den svenska regeringen riskerar att hamna i, om Chrusjtjovs besök i början av nästa år kommer till stånd.

Eskilstuna-Kuriren (fp) 28 juni:

Statsministern har låtit förstå, att Chrusjtjovs besök får bero på hur opinionen utvecklas. Var den i dag befinner sig, därom råder knappast någon tvekan, och det är en öppen fråga, om dess minne skall vara så kort, att den om tio månader accepterar officiella vänskapsbetygelser på högsta nivå. Någon gräns får det väl finnas för hyckleriet.

Expressen (fp) 26 juni:

med rubrik Nej, hr Chrusjtjov, Ni är inte välkommen:

Den enastående svensk-ryska spionskandalen framtvingar självfallet en omprövning av det nu för andra gången bebådade Sverigebesöket av Chrusjtjov. Inte ens de agerande själva — den ryske ministerepresidenten och den svenska regeringen — kan finna det

*uthärdligt att inom kort tid utväxla orationer om den inbördes vän-
skapliga tillit, som hör dylika statsbesök till. Svenska folket, vars
försvarsansträngningar under femton års tid urholkats genom en
systematisk köpslagan på den officiella ryska beskickningen i
Stockholm, kan för närvarande inte betrakta en företrädare för
Sovjetunionen som en ombuldad och önskvärd gäst i sitt eget
land.*

*Den långvariga och fast organiserade spionbanteringen ger
nämligen klart besked om, att det är med utomordentlig målmed-
vetenhet, som de ryska myndigheterna ägnat sig åt att söka omin-
tetgöra Sveriges möjligheter att värja sitt land och sin frihet. Det
är inte fråga om några punktaktioner, inte om några oroande reak-
tioner i ett speciellt tillspetsat militärpolitiskt läge. Nej, iveren att
betala för avslöjanden, som kunde sätta Sveriges försvar ur spel,
har varit konstant och oförminskad under hela efterkrigsperioden.
Utspioneringen av Sveriges försvar har ingått som ett fast led i
den ryska politiken.*

Gefle Dagblad (fp) 26 juni:

*Tanken på att vi nästa år skall ta emot den främste representan-
ten för den makt, som ständigt så grovt missbrukar vårt förtroende,
som hedrad gäst ter sig nu ännu mer motbjudande.*

Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning (fp) 26 juni:

*Svenska regeringen måste nu förstå, att dess upprepade inbjud-
ningar till Nikita Chrusjtjov var ett svårt misstag.*

*Ingen har någonsin haft anledning betvivla, att den sovjetryska
ambassaden i Stockholm är ett spionnäste. Nikita Chrusjtjov har
redan en gång tidigare sagt återbud till Sverige. Han kände sig
inte välkommen då. Han har ännu mindre anledning att göra det
nu.*

Jönköpings-Posten (fp) 28 juni:

*Man vill nu också bestämt förutsätta, att det äntligen blir ett
slut på allt det officiella fraterniserandet med den samvetslöse
svenske spionens sovjetryska uppdragsgivare. Det är verkligen icke*

ett svenskt intresse att längre idka detta på sistone alltmer utmanande svensk-ryska umgänge på statsrådsnivå, och att det planerade besöket av Nikita Chrusjtjov definitivt måste avlysas, förefaller självklart. Man förutsätter bestämt, att oppositionsledarna, när de endera dagen får tillfälle att med regeringen redogöra om den senaste tidens bedrövliga händelser, i det fallet icke svävar på målet. Svensk självkänsla tål förvisso icke vad som helst.

Nerikes Allehanda (fp) 26 juni:

Avslöjandet av spionaget bör... ge regeringen fullgoda skäl att ta sin inbjudan till den ryske regeringschefen Chrusjtjov att gästa Sverige under förnyad prövning. Är han efter vad som nu avslöjas välkommen? Vi känner det i varje fall inte så i denna stund.

Upsala Nya Tidning (fp) 26 juni:

Tio månaders karantänstid är inte nog. Man får hoppas vederbörande i Moskva själv drar den önskvärda slutsatsen.

Barometern (h) 26 juni:

Det bör sägas öppet och rent ut, att det eventuella förtroende Sovjetunionen på sistone kunnat påräkna i vårt land för sina ofta uttalade fredliga avsikter gentemot Sverige är förbrukat. Konsekvensen måste bli, att vi utöver den officiella protesten och avvisandet av de ryska ambassadtjänstemännen även måste ompröva vår inbjudan till Sovjetunionens regeringschef att besöka vårt land. Hyckleriet har sin gräns, och den överskrids, om Nikita Chrusjtjov efter vad som inträffat i proklamationer för svenska folket skall agera som det fredliga samarbetets banérförare. Det besök, som Chrusjtjov skulle ha gjort i vårt land kort tid efter Ungern-krisen, blev inställt, då tidpunkten ej befanns lämplig. Sovjet har med det avslöjade storspionaget sett till, att tidpunkten inte heller är lämplig nu.

Borås Tidning (h) 28 juni:

Efter vad som inträffat måste givetvis regeringens inbjudan till Chrusjtjov att gästa Sverige omprövas.

Kvällsposten (h) 26 juni:

Vi önskar inte något besök av hr Chrusjtjov här i landet. Vårt folk väntar i varje fall att få höra de orden från regeringen så snart den hunnit överlägga om de gjorda avslöjandena.

Norrköpings Tidningar-Östergötlands Dagblad (h) 27 juni:

I dag diskuteras över hela vårt land om den ryske regeringschefens visit verkligen kan genomföras efter vad som passerat utan att det hela blir en parodisk tillställning med dålig eftersmak. I dag vill heller ingen förtänka dem, som ger uttryck för sådana tankar och utfärdar varningar för att låta besöket genomföras i oförändrad form. Men det är inte så värst länge sedan en sådan protest föranledde en politisk "bestraffning" av dessbättre sällsynt slag i vårt land, då en oförvitlig, ledande politiker fräntogs sin plats i Förenta nationernas svenska delegation.

Smålands-Posten (h) 28 juni:

En Chrusjtjov som vore Sveriges gäst skulle självfallet i sina skåltal påstå, att Sovjet inte har några som helst onda avsikter mot vårt land, utan ständigt vill leva i fred med oss. Sådant tal skulle dock verka som ett slag i ansiktet på oss efter allt det militära spionaget mot Sverige, som kulminerat i det nu avslöjade. Kan man hoppas, att Chrusjtjov inser detta och ger ett nytt återbud? Eller skall det bli nödvändigt för vår regering att låta den ryske ledaren förstå, att han nu är lika illa sedd hos oss som de två prominenta män vid hans ambassad i Stockholm, som lyckats komma över militära hemligheter av avgörande betydelse rörande vår försvarsberedskap mot Sovjet?

Sydsvenska Dagbladet Snällposten (h) 26 juni:

Någon lämplig upptakt till den ryske regeringschefen Chrusjtjovs planerade besök kan spioneriaffären knappast sägas vara.

Nya Wermlands Tidningen (h) 26 juni:

Ytterligare en fråga, som kan ställas i det här sammanhanget, är, om Nikita Chrusjtjov nu anser tillfället lämpligt att avlägga

ett studiebesök i Sverige. Helt säkert kommer han inte att finna den psykologiska stämningen bland det svenska folket vara de bästa för ett sådant företag. Bäst är nog därför, att regeringen låter sin ryske gäst förstå, att han än en gång bör uppskjuta besöket.

Västernorrlands Allehanda (h) 28 juni:

Det är inte första gången, som den sovjetiska ambassaden utnyttjats som spioncentral. Förhållandet är så kränkande, att regeringen bör överväga att ompröva sin inbjudan till Chrusjtjov att besöka vårt land. Efter vad som hänt kan svenska folket inte betrakta en företrädare för Sovjetunionen som en önskvärd gäst.

*

Det kan tilläggas, att sedan företrädarna för de tre oppositionspartierna den 29 juni haft överläggningar med regeringen i spionfrågan, förklarade folkpartiledaren professor *Bertil Ohlin* för Dagens Nyheter (30 juni):

För min del har jag klargjort för regeringen, att jag anser, att förutsättningar nu saknas för besöket.

Och högerledaren professor *Gunnar Heckscher* yttrade efter samma möte enligt Dagens Nyheter:

Jag har uppriktigt sagt svårt att inse vad nyttigt ändamål ett besök skulle tjäna — om det inte är så, att Chrusjtjov önskar följa rätttegen!

Centerledaren dr *Gunnar Hedlund* yttrade i en intervju i Expressen den 27 juni:

För egen del tror jag inte, att det är lämpligt, att besöket kommer till stånd efter vad som nu hänt.

Regeringen har inte följt det råd, som gavs av partikollegan Arbetet och den övervägande pressopinionen från i somras, att inhibera Chrusjtjovs besök. Den anser inte, att det bör finnas "någon gräns för hyckleriet", och den gör icke till sin satsen att "svensk självkänsla tål förvisso icke vad som helst". Den är fullt redo att med "ett svåruthärdligt hyckleri under ett statsbesök inta

en hållning, som är uppenbart oförenlig med folkopinionen", och den drar sig inte för att genomföra "en parodisk tillställning med dålig eftersmak". Kanske menar den, att svenska folket redan efter ett år har blivit likgiltig för den oerhörda spioneriaffären och att den svenska pressen nu slagit om och utan invändningar finner sig i inbjudan av Chrusjtjov. Detta skulle i så fall vara en förolämpning både mot Sveriges folk och dess press.

Regeringen är icke avundsvärd, när den skall försöka bevara minnen av vänskap och älskvardhet i det elaka spelet vid Chrusjtjovs och hans 100-mannadelegations besök i Sverige — de läckraste rätter och dyraste drycker, vilka svenska folket måste bestå besöket, kommer väl knappast att kunna fullt höja stämningen. Men regeringen har själv hamnat i den pinsamma situationen genom det huvudlösa tilltaget att låta sina främsta män gästa Sovjetunionen.

Och det kommer en morgondag. Hade Sverige under nazismens maktdagar inbjudit Hitler, skulle det nu betraktas som en av de mörkaste episoderna i vår nutida historia. Är man säker på, att inte Sveriges folk med tiden på samma sätt skall bedöma Chrusjtjovs besök i juni 1964?

Sverige är ännu ett land, där fria medborgare i fria val har att bedöma sin regering efter dess gärningar.

B. N-n.

Sovjets förbrytelser mot de baltiska folken

BAKGRUNDEN TILL 14 JUNI-MINNET

Den sovjetryske ledarens officiella besök i Norden börjar den 16 juni, två dagar efter den sorgedstjänst, som flyktingar från de av Sovjetryssland härtagna länderna årligen håller till minne av sina tallösa landsmän, vilka deporterats, torterats och mördats av de sovjetryska makthavarna.

Den 14 juni 1941 var nämligen den dag, då den första massdeportationen ägde rum i Estland, Lettland och Litauen, de tre länder som var första offren för Sovjetrysslands expansion i Europa. Fastän det var en — med sovjetrysk måttstock — tämligen liten operation, är det än så länge den enda sovjetryska massdeportationen, som kunnat kartläggas på samma sätt som t. ex. nazistiska koncentrationsläger har undersökts efter kriget.

Naturligtvis kan man säga — och det har sagts upprepade gånger — att Chrusjtjov inte är Stalin och att förhållandena har ändrats. Men man kan även säga, att Chrusjtjov var en av Stalins trogna, att han själv ledde utrensningarna i Ukraina under 30-talet — mycket mera omfattande än de första baltiska 1941. Det är kanske ofint att påminna om Ungernupproret 1956 — d. v. s. när Chrusjtjov redan blivit Sovjetrysslands ledare — och dess svekfulla och brutala undertryckande. Vi skall bara bifoga, att oss veterligen har ingen enda deporterare eller slavlägerkommendant åtalats.

Låt de baltiska erfarenheterna tala själva. De kan bäst förklara den skepsis, som vi känner, när vi lyssnar på herr Chrusjtjovs fredslöften.

De tre baltiska republikerna, Estland, Lettland och Litauen,

Ryska ockupationstruppers intåg i Lettland i juni 1940. Röda arméns närvaro var en nödvändig förutsättning för den serie av kupper, som snart medförde annektering av hela Balticum. En motsvarande taktik kom sedan till användning vid underkuvandet av de östeuropeiska satellitstaterna.

Den 14 och 15 juli 1940 anordnades i Balticum parlamentsval efter äkta sovjetmönster. Bilden visar fabriksarbetare i Riga, som under kontroll måste marschera till vallokalen i samlad trupp. På banderollen står att läsa: "Alla skall rösta på arbetarnas block". Därmed förstås beteckningen på den enda tillåtna — och naturligtvis kommunistiska — röstsedel.

påtvingades i hägn av den s.k. Molotov-Ribbentrop-vänskapsakten ömsesidiga biståndsfördrag med Sovjetryssland. Detta hände i september 1939, medan Ryssland högtidligt försäkrade, att de tre ländernas inre förhållanden icke skulle beröras och att Sovjetryssland ej ville sovjetisera dem.

I juni 1940 visade det sig, att dessa löften icke var allvar. De tre länderna ockuperades — emedan, som den officiella ryska noten påstod, de hade konspirerat om att överfalla Sovjetunionen — och de blev sovjetrepubliker, vilka själva fick anhålla om att bli inkorporerade.

Dessa data är viktiga. Ty redan den 11 oktober 1939, dvs. åtta månader innan inkorporeringen var ett faktum, undertecknade general I. A. Serov en order som påbjöd förberedelserna till den stora massdeportationen 1941.

Den sista, motbudande akten i de baltiska staternas ockupationsdrama utspelades i juli 1940, då de i strid med Estlands, Lettlands och Litauens grundlag och med hjälp av grovt valfusk åstadkomna "parlamenten" anhöll om staternas upptagande i Sovjetunionen. Bilden visar sammanträdet i lettiska parlamentet Saima den 21 juli 1940 i Riga.

Vissa avsnitt i ordern, som föll i baltiska händer under kriget, är belysande:

"1. Deporteringen av sovjetfientliga element från de baltiska republikerna är av synnerligen stor politisk betydelse... Den viktigaste är... att tillse, att sovjetfientliga element ej blir i tillfälle att företaga några demonstrationer.

4. Operationen skall påbörjas i gryningen... Efter husundersökningen skall de deporterade få besked om att de skall landsförvisas till andra delar av Sovjetunionen i enlighet med regeringens beslut.

5. Enär ett stort antal deporterade familjeöverhuvuden skall arresteras och sättas i speciella läger, medan deras familjer skall sändas till avlägsna regioner annorstädes, skall deporteringen av hela familjen samt av den deporterade (dvs. familjeöverhuvudet) genomföras samtidigt och utan att de informeras om att de skall skiljas."

Av denna order och andra originaldokument, som NKVD lämnade efter sig vid den forcerade flykten från Balticum 1941, framgår, att ockupationsmyndigheterna mycket tidigt började insamla uppgifter, indela befolkningen i olika kategorier och uppställa listor över människor, som skulle deporteras. Speciella tremannakommittéer (de s. k. trojkorna) tillsattes, som i detalj organiserade och övervakade massdeportationerna, vilka började kl. 1 på natten den 14 juni 1941.

I enlighet med instruktionerna greps hela familjer, spädbarn, gravida kvinnor och äldre inbegripna. De tvingades att underteckna ett papper om att de frivilligt flyttade till "andra delar i Sovjetunionen". De lastades i gallerförsedda kreatursvagnar (ungefär 30—40 människor i varje vagn), som stod i två eller tre dygn på avgångsstationen, innan tågen började rulla mot Sovjetunionen. Under denna tid fick de deporterade varken mat eller vatten. Fångarna fick hålla tillgodo med den mat, som de varit omtänksamma nog att ta med. Det var så trångt, att folk fick sova i tur och ordning. Förhållandena förbättrades något, när tå-

Autentiskt foto av ett tågsätt med boskapsvagnar på väg till Sibirien med deporterade balter den 14 juni 1941. På detta sätt fraktades över en halv miljon människor.

gen kommit över den estniska gränsen. Då serverades för första gången varm, fastän ganska tunn soppa. Men det fanns inga läkare eller läkemedel, vilket var svårast för barnaföderskorna, som ej ens hade någon krubba.

Fångtransporterna skickades i väg som godståg med låg hastighet, såsom det framgår av följesedlarnas bevarade talonger och kopior. I rubriken för godsets beteckning stod det: "Folkkommissariatets för den Statliga Säkerheten transport nr. ... människor." Även transportkostnaderna var uträknade. De var ganska höga, när det gällde mera avlägsna destinationsorter. Således hade för ett tågsätt på 54 vagnar med Tallinn som utgångsstation en transportkostnad på 36.435 rubel beräknats. På detta tåg befann sig enligt följesedeln 2.152 människor, och färdens längd var 1.600 kilometer.

Väl ankomna till destinationsorten i Sibirien eller vid Ishavets kust, skiljdes familjeöverhuvudena från sina familjer och skickades till slavlager. De flesta, enligt uppgift 90 %, dog under den första vintern. Familjemedlemmarna däremot, som levde under lite drägligare förhållanden, klarade sig något bättre.

En baltisk konstnärns skiss ur minnet av deporterade landsmäns hopplösa väntan på omlastning vid en järnvägsknutpunkt.

Denna första massdeportation i Estland följdes av en annan i juli samma år efter det tysk-ryska krigets utbrott. Då tvångsmobiliserades drygt 33.000 unga estniska män, som till största delen sändes till sovjetryska slavlager istället för till armén. Lettland och Litauen slapp undan, när den tyska framryckningen var för snabb för sovjetmyndigheterna.

Antalet mördade, deporterade och arresterade under den första ockupationen, som varade ett enda år, var i de tre baltiska staterna sammanlagt cirka 125.000 personer, detta från en sammanlagd befolkning av ca 6.000.000, eller väsentligt mindre än Sveriges. Estland förlorade mest, eller 5 % av sin befolkning, medan Lettland förlorade 1,8 % och Litauen 1,2 %.

När man betraktar de tre baltiska staterna var för sig, så har deras förluster beräknats enligt följande:

I *Estland* blev sluträkningen 59.700 personer, varav 46.200 vuxna män, 4.300 vuxna kvinnor och 9.200 minderåriga under 20 år. Nästan hälften av offren, eller 24.400 personer, tillhörde

Deportationerna var noggrant förberedda. Kartan här, som NKVD-män efterlämnat i Riga, visar de lokala samlingspunkterna och inlastningsstationerna av deporterade över hela landet.

arbetarklassen. De på estnisk mark mördade människornas antal var 2.200.

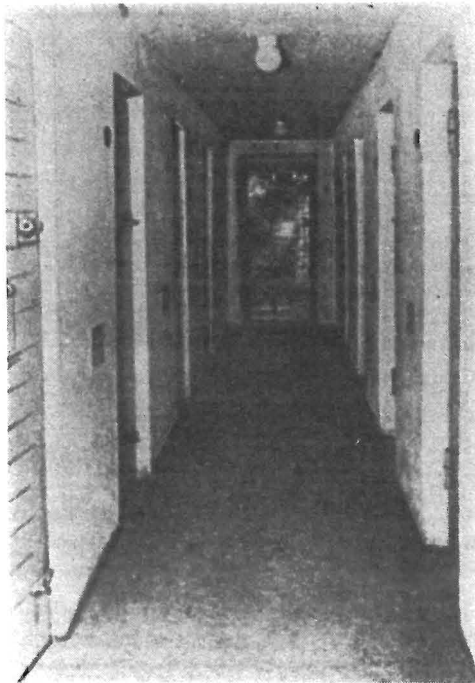
I *Letland* har offrens totalantal uppskattats till 34.200, varav 23.000 män, 7.200 kvinnor och 4.000 barn under 16 år. De på lettisk mark mördade människornas antal var 1.400.

I *Litauen* slutligen anses offrens antal ha varit 30.500, varav 16.600 män och 13.900 kvinnor.

Till den ohyggliga bilden hör att sovjetregimen koncentrerade sig på att förintä de tre nationernas politiska och kulturella elit.

Sålunda blev i Estland åtta förutvarande statsöverhuvuden likviderade: K. Päts, J. Tõnisson, A. Piip, F. Akel, K. Eenpalu, J. Teemant, J. Jaakson och J. Kukk. Under självständighetstiden fanns det sammanlagt 83 f.d. ministrar: 38 av dem likviderades. Dessutom blev 119 f.d. riksdagsledamöter likviderade, varav 39 tillhörde det konservativa agrarpartiet, 12 småbrukarpartiet, 35 det liberala partiet, 18 det socialdemokratiska partiet och 15 olika småpartier.

Den s. k. dödkorridoren i den sovjetryska hemliga polisens fängelse i Riga, genom vilken många tusen lettiska patrioter fördes bort för att aldrig mer återvända.

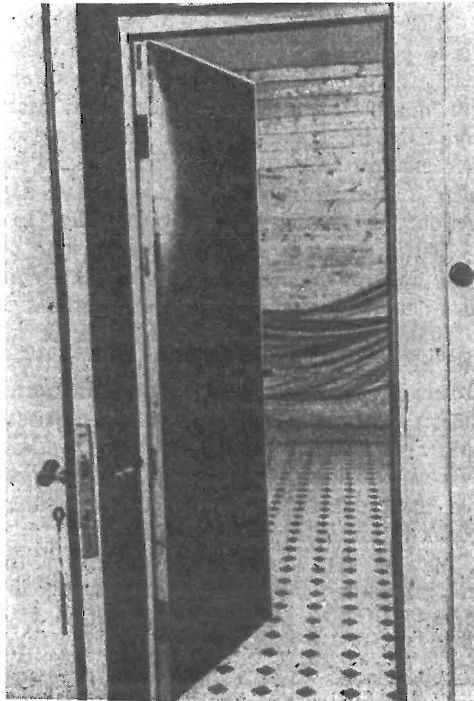
I Lettland står tre f. d. statsöverhuvuden på listan över likviderade: K. Ulmanis, H. Celmins och K. Skujenieks. Dessutom blev 15 f. d. ministrar och 45 riksdagsledamöter likviderade, varav 11 från det konservativa och agrarpartiet, 6 från det katolska kristligt-demokratiska partiet, 13 från det liberala partiet och 15 från det socialdemokratiska partiet.

I Litauen likviderades en f. d. statspresident — Aleksandras Stulginskis — och 34 ledande politiker.

Omsatt i svenska förhållanden skulle detta innebära att 2/3 av riksdagens nuvarande sammansättning likviderades.

De socialistiska värdarna i Norden borde även betänka, att bland dem som hårdast drabbades av de sovjetryska utrensning-

Dödszell av den typ, som användes i den hemliga sovjetpolisens högkvarter i Tallinn och Riga. Dörrarna var kraftigt ljudisolerade. Väggarna var beklädda med tjocka bräder, vilka tjänstgjorde som kulfång. Gummiförhänget tjänade till att skydda väggarna mot blod. De lutande och med avlopp försedda golven var belagda med stenplattor för att underlätta rengöring.

arna var de baltiska socialdemokratiska partierna samt den baltiska fackföreningsrörelsen.

Låt oss ta t. ex. Estland. Följande ledande fackföreningsfunktionärer blev deporterade eller arresterade: LO-ordföranden Jaan Piiskar, vice-ordföranden August Gustavson, som även var Estlands ständige ILO-representant, vice-ordföranden Josep Rukki, vice-ordföranden i lantarbetarnas fackförbund Mihkel Mihkelson, ledande funktionären i typografernas fackförbund Juhan Kurvits, ledande funktionären i järnvägsmannaförbundet Viktor Rutnik, ledande funktionären i gruvarbetarförbundet Felix Kauks, presidenten i arbetarrörelsens idrotts- och musikförbund Aleksander Oinas.

Alla dessa män hade även varit aktiva socialdemokrater. Men listan på de socialdemokratiska offren i Estland är mycket längre. Låt oss även nämna Leopold Johanson, en av männen i spetsen för sjukförsäkringen, advokaten Hans Martna, rättskanslern Anton Palvadre, bankdirektören Juhan Jans och andra. Praktiskt taget alla estniska socialdemokrater, som hade varit riksdagsmän eller ministrar, blev likviderade; endast några lyckades rädda sig genom att gömma sig i skogarna eller "gå under jorden".

Därtill kommer så de hundratals män och kvinnor, som hade mer undanskymda poster inom fackföreningsrörelsen, men som fick dela samma öde som sina mer namnkunniga ledare.

Bilden är liknande i de andra baltiska staterna. I Lettland t. ex. var likviderade socialdemokratiska riksdagsmän och politiker den största gruppen, fastän det socialdemokratiska partiet inte var det största. Gruppen omfattade t. ex. följande riksdagsmän: socialministern Roberts Dukurs, muraren Andrejs Veckalns, advokaten Nikolajs Kalnins, journalisten Pauls Lejins, samt partiets grand old man, talmannen i Lettlands konstituerande församling efter första världskriget, Fricis Vesmanis.

Som vi vet, återvände sovjetherrarna till de baltiska staterna vid krigsslutet. De hade inte ändrat sig: deras återkomst betydde en intensifiering av terrorn och folkmord, som var värre än under såväl den första sovjetockupationen som den därpå följande tyska ockupationen.

Höjdpunkten ägde rum i mars 1949 då bondeklassen nästan utrotades i de tre republikerna. Av lättförståeliga skäl saknas exakta uppgifter liknande dem som insamlats rörande offren åren 1940—1941. Vittnesbörd och utsagor av ögonvittnen intygar emellertid, att dessa deportationer var mycket mer omfattande än de i juni 1941. För Estlands del kan med säkerhet beräknas, att under slutet av mars 1949 deporterades minst 75.000 människor från landsbygden.

Tvångsmässiga folkförflyttningar har icke upphört med Stalins död och "avstaliniseringen". Fastän inga större politiska deportationer ägt rum på sista tiden, har dock av planekonomiska skäl tusentals ungdomar i arbetsför ålder förflyttats till nyodlingsområdena i Sovjetunionen, dessa Chrusjtjovs älsklingsprojekt, som har blivit ett sådant fiasko.

För perioden 1944—1959 beräknas följande människoförluster genom sovjetryska deportationen från de baltiska staterna: Estland 80.000, Lettland 136.000 och Litauen 200.000. De sammanlagda förlusterna genom deportationer är följaktligen över 10 % av befolkningen.

Samtidigt har ryssar flyttat in i de baltiska republikerna. Enligt officiella uppgifter levde i Estland år 1962 1.235.000 människor, i Lettland 2.170.000, i Litauen 2.852.000, dvs. sammanlagt 6.257.000. Enligt folkräkningen 1959 var ryssarnas antal i Estland 240.000, i Lettland 556.000 och i Litauen 404.000, eller i runt tal 1.200.000. Men 1935 var ryssarnas antal endast: i Estland 92.700, i Lettland 206.000 och i Litauen 50.000, sammanlagt 348.700. Med andra ord; ryssarnas andel i befolkningen har stigit från 6 % till 20 % och fortsätter att växa.

Den dag då Chrusjtjov beslutar att tillåta de deporterade att återvända hem och kompensera dem för utstända förluster och lidanden, då han beordrar de inflyttade ryssarna att lämna de baltiska republikerna åt balterna själva, då han beordrar domstolsundersökning av folkmorden i Balticum och i de andra härtagna länderna, då han slutar med kolonialistisk utsugning av de härtagna ländernas resurser och återskänker dem friheten — då men inte förr skall vi verkligen tro, att den sovjetiska regimen har förändrats.

E. E.

Den svenska Junikommitténs appell

I samband med Chrusjtjovs ankomst till Sverige offentliggöres av Junikommittén nedanstående appell.

Sovjet-Unionens regeringschef Nikita Chrusjtjov gästar midsommaren 1964 på officiell inbjudan Sverige. Det synes diplomatiskt obundna, demokratiskt aktiva svenskar omöjligt att låta detta besök försiggå endast som en statligt diplomatisk affär. Det är nödvändigt att inför den fria världen betona skillnaden mellan vårt fria samhällsskick och den regim gästen företräder. Självfallet bör det ske i värdiga former, så som Hjalmar Brantings socialdemokrati utformade opinionsyttringen vid det senaste officiella ryska besöket, tsar Nikolaus II:s, midsommaren 1909.

Det är nu liksom då inte fråga om att störa det officiella Sveriges föranstaltningar. Inte heller ändrar protester historiens gång. Sommarens besök görs därtill av en politiker, som föranledd av inre och yttre omständigheter i någon utsträckning måst avveckla sin företrädares terror och i sitt behov av fred för närvarande anlägger en mildare attityd gentemot Västerlandet.

Och fred är mänsklighetens intresse. Men jämsides med den, och över den, står friheten, den nationella som den individuella. Vi kan ej bortse från vad Sovjet under gästens medansvar har begått mot Sverige: kvarhållandet av Raoul Wallenberg, sänkningen av svenska handelsfartyg under sista världskriget med kvarhållande av tillfångatagna svenska sjömän, nedskjutningen av svenska flygplan över internationellt vatten med förlust av människoliv, gång på gång avslöjat spionage, senast affären Wennerström. Men vi har också anledning och plikt att hävda frihetens sak rent allmänmänskligt. Bekännelsen till de av Förenta Nationerna proklamerade mänskliga rättigheterna kräver orubblig protest mot sådana ogärningar som anfallet på Finland 1939 och utpressningspolitiken mot detta vårt broderland, ockupationen av de baltiska staterna, undertryckandet av de sex västliga satellitstaterna, nedkämpandet av ungerska folkets frihetssträvanden 1956 och senast nedskjutningen av frihetsökande människor vid Skammens mur i Berlin. För fem år sedan var våldet mot Ungern officiellt ett skäl att dröja med det ryska besöket. Nu anses karantänen tillfyllest. Men moralen får inte ha karantän.

Freden är högst väsentlig, men inte vilken fred som helst. Verklig fred nås först, när alla folk har frihet. Därför är verkliga fredsvänner skyldiga att alltid, även då det gäller sommarens ryska besök, inför hela världen dokumentera sin syn på frihet och ofrihet, demokrati och diktatur.

Vi är förvissade om att vi med denna deklaration representerar det överväldigande flertalet av våra landsmän. Vi

uppmanar alla demokratiskt tänkande medborgare att sluta upp vid de frihetsmöten, som kommer att anordnas inför sommarens ryska statsbesök, men under själva besöket iakttä en talande tystnad.

Juni 1964

Denna appell har undertecknats av:

<i>Adlercreutz, Thomas</i>	<i>f. d. Kansliråd</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Ahlberg, Alf</i>	<i>Fil. dr</i>	<i>Ludvika</i>
<i>Ahlsson, Lars-Erik</i>	<i>Docent</i>	<i>Uppsala</i>
<i>Albinsson, Göran</i>	<i>Fil. lic.</i>	<i>Sundbyberg</i>
<i>Allmér, Göran</i>	<i>Läroverksadj., Fil. mag.</i>	<i>Eskilstuna</i>
<i>Andersson, Henry</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Andersson, Jeanette</i>		<i>Lerum</i>
<i>Andersson, Ulf</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Andrén, Ingrid</i>	<i>f. d. Riksdagsledamot</i>	<i>Djursholm</i>
<i>Anell, Bengt</i>	<i>Docent</i>	<i>Uppsala</i>
<i>Angergård, Kent</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Appelgren, Gunnar</i>	<i>Författare</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Arfwedson, Anders</i>	<i>Fil. stud.</i>	<i>Uppsala</i>
<i>Arne, Ture J.</i>	<i>Professor</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Arvedson, Lennart</i>	<i>Ordf. i fören. Heimdal, pol. stud.</i>	<i>Uppsala</i>
<i>Arvidson, Bo</i>	<i>Lantbrukare</i>	<i>Kävlinge</i>
<i>Arwidson, Sven-Lennart</i>	<i>Direktör</i>	<i>Malung</i>
<i>Asker, Johan</i>	<i>Godsägare</i>	<i>Snapparp</i>
<i>Backman, Pierre</i>	<i>Chefredaktör</i>	<i>Uppsala</i>
<i>Balgård, Matts</i>	<i>Redaktör</i>	<i>Umeå</i>
<i>Bench, Lutz</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Berg, Gunnar</i>	<i>Med. dr</i>	<i>Danderyd</i>
<i>Bergb, Lennart</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Berglund, Håkan</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Bergman, Bo</i>	<i>Fil. dr</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Bergman, Jan</i>	<i>Teol. lic., Fil. mag.</i>	<i>Uppsala</i>
<i>Bergqvist, Gunnar</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>

Bergsten, Saga	Ordf. i Länskvinnorådet i Norrb. län	Arvidsjaur
Bergström, Erik	Red. chef	Karlstad
Björck, Anders	Studerande	Nässjö
Björklund, C. J.	Red., Författare	Stockholm
Björkman, Folke	Riksdagsman	Stockholm
Bladh, Per-Åke	Studerande	Örebro
Boo, Per-Jonne	Studerande	Örebro
Boman, Märta	Riksdagsledamot	Stockholm
Bosshammar, Göran	Studerande	Fjugesta
Carle, Torsten	Överläkare	Norrköping
Carlquist, Jan		Göteborg
Carlson, S. Ove	Chefredaktör	Stockholm
Cedergren, Anna	Fru	Örtofta
Cedergren, Richard	Kyrkoadjunkt	Örtofta
Colliander, A. S.	Studerande	Örebro
Collinder, Björn	Professor emer.	Uppsala
Cullberg, John	Biskop emer.	Uppsala
Curman, Sigurd	f. d. Riksantikvarie	Solna
Dahlstedt, Karl-Hampus	Docent	Uppsala
Danell, Gustaf Adolf	Domprost	Växjö
Danell, Sven	Biskop	Skara
Danielsson, Bertil	Lantbrukare	Läckeby
Darlin, Gösta	Riksdagsman	Osby
Davidson, Sven	Idrottsman	Solna
Dickson, James	Kammarherre, Riksdagsm.	Alingsås
Dramstad, Carl Erik	Professor	Stockholm
Edlund, Dag R.	Riksdagsman	Västerås
Edlund, Gunnar	Doktor	Enebyberg
Edlund, Tomas	Studerande	Fjugesta
Ek, Sverker	Professor emer.	Göteborg
Ekelöf, Per Olof	Professor	Uppsala
Eklöf, Bo	Jur. stud.	Uppsala
Elgström, Anna Lenah	Författarinna	Stockholm
Eriksson, Annika	Studerande	Örebro
Eriksson, Thorbjörn	Studerande	Örebro
Falk, Bertil	Ombudsman	Örebro
Falk, Paul	Professor emer.	Uppsala

<i>Fors, Berndt</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Forslund, Jarl</i>	<i>Ingenjör</i>	<i>Örebro</i>
<i>Franzén, Oskar</i>	<i>Direktör</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Gergils, Håkan</i>	<i>Kandidat</i>	<i>Göteborg</i>
<i>Gerhard, Karl</i>	<i>Teaterdirektör</i>	<i>Saltsjöbaden</i>
<i>Gidebäck, Hans</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Gidlöf, Ch</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Gillberg, Jan</i>	<i>Sekreterare</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Granberg, Georg</i>	<i>Kyrkoherde</i>	<i>Funäsdalen</i>
<i>Gunnarsson, Jan</i>	<i>Studerande</i>	<i>Asker</i>
<i>Gustafsson, Lars</i>	<i>Studerande</i>	<i>Hovsta</i>
<i>Gustavsson, K. A.</i>	<i>f. d. Överantikvarie, Fil.dr</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Gustavsson, Per-Åke</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Göransson, Hardy</i>	<i>f. d. Överdirektör</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Hagberg, Knut</i>	<i>Fil. dr, Författare</i>	<i>Djursholm</i>
<i>Hagen, Ellen</i>	<i>Landshövdingska</i>	<i>Näsbypark</i>
<i>Hagård, Birger</i>	<i>Fil. lic.</i>	<i>Danderyd</i>
<i>Halldin, Ingvar</i>	<i>Studerande</i>	<i>Kumla</i>
<i>Hallén, Harald</i>	<i>Prost, f. d. Riksdagsman</i>	<i>Arvika</i>
<i>Halvarsson, Per-Magnus</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Hammar, Gillis</i>	<i>Rektor</i>	<i>Stocksund</i>
<i>Hammarberg, Ed.</i>	<i>Filmtekniker</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Hansson, Johan</i>	<i>Bokförläggare</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Harrison-Laurin, Anita</i>	<i>Pianist</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Hedberg, Björn</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Hedberg, Hans</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Hedström, Gerda</i>	<i>Fru</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Heijne, Hans</i>	<i>Bergsingenjör</i>	<i>Jönköping</i>
<i>Hellström, Nils</i>	<i>Riksbudsman</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Hennings, Beth</i>	<i>Fil. dr, f. d. Rektor</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Henschen, Folke</i>	<i>Professor</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Hjertstrand, Svante</i>	<i>Civilingenjör</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Hofgren, Ann-Christina</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Hoffman, Bo</i>	<i>Studerande</i>	<i>Karlskoga</i>
<i>Holm, Carl Erik</i>	<i>Lektor, Fil. dr</i>	<i>Ystad</i>
<i>Holm, Stig</i>	<i>Med. dr</i>	<i>Göteborg</i>
<i>Holmberg, John</i>	<i>Professor emer.</i>	<i>Uppsala</i>
<i>Holmquist, Ragnar</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>

<i>Huldt, Lennart</i>	<i>Docent</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Hultkranz, Rolf</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Hägerö, Mari-Anne</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Häggman, Bertil</i>	<i>Jur. stud.</i>	<i>Lund</i>
<i>Häggström, Matti</i>	<i>Fil. kand.</i>	<i>Lund</i>
<i>Isaksson, Leif</i>	<i>Studerande</i>	<i>Latorps Bruk</i>
<i>Jangvert, Per-Eric</i>	<i>Jur. stud.</i>	<i>Lund</i>
<i>Janhagen, Björn</i>	<i>Studerande</i>	<i>Hallsberg</i>
<i>Johannesen, Waldemar</i>		<i>Borås</i>
<i>Johanson, Karin</i>	<i>Jordbrukare</i>	<i>Ingelstad</i>
<i>Johansson, Albin</i>	<i>Ekon. dr b. c.</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Johansson, Torbjörn</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Johnson, Eyvind</i>	<i>Fil. dr, Författare</i>	<i>Saltsjöbaden</i>
<i>Johnsson, Kjell</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Johnsson, Melker</i>	<i>Docent</i>	<i>Stocksund</i>
<i>Jondelius, Björn</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Jonzon, Bengt</i>	<i>Biskop emer.</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Josefsson, Thord</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Josefsson, Tor</i>	<i>Försäkeringsinspektör</i>	<i>Borås</i>
<i>Jung, Helge</i>	<i>f. d. General</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Jung, Märta</i>	<i>f. d. Rektor</i>	<i>Malmö</i>
<i>Karlén, Ingvar</i>		<i>Uppsala</i>
<i>Karlsson, Bengt</i>	<i>Studerande</i>	<i>Hallsberg</i>
<i>Karlsson, Kjell</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Karlsson, Nils</i>	<i>Ombudsman</i>	<i>Karlskrona</i>
<i>Karlström, Nils</i>	<i>Domprost</i>	<i>Skara</i>
<i>Kihlbom, Asta</i>	<i>Professor</i>	<i>Lund</i>
<i>Kisterud, Per Olof</i>	<i>Lantbrukare</i>	<i>Häljebol</i>
<i>Kleen, Willy</i>	<i>Fil. lic., f. d. Överste</i>	<i>Stocksund</i>
<i>Lagerbeim, Lilly</i>	<i>Fil. kand.</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Langensfelt, Gösta</i>	<i>Lektor, Fil. dr</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Larsson, B.</i>	<i>Studerande</i>	<i>Kumla</i>
<i>Laurin, Nils</i>	<i>Civilingenjör</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Leche Löfgren, Mia</i>	<i>Författarinna</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Lewin, Leif</i>	<i>Fil. kand.</i>	<i>Uppsala</i>
<i>Liljeblad, Ragnar</i>	<i>Direktör, Doktor</i>	<i>Västerås</i>
<i>Liljencrantz, Axel</i>	<i>Bibliotekarie, Friherre</i>	<i>Uppsala</i>
<i>Liljencrantz, Birgitta</i>	<i>Fil. kand., Friherrinna</i>	<i>Uppsala</i>

<i>Lindgren, Wiggo</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Lindström, L.</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Lindström, Rune</i>	<i>Författare</i>	<i>Uppsala</i>
<i>Ljungberg, Blenda</i>	<i>Riksdagsled., Adjunkt</i>	<i>Uppsala</i>
<i>Lorents, Maj</i>	<i>Författarinna</i>	<i>Leksand</i>
<i>Lorents, Yngve</i>	<i>Fil. dr</i>	<i>Leksand</i>
<i>Lundb, C.</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Lundb-Eriksson, Nanna</i>	<i>Fru, Författarinna</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Lundström, Sven</i>	<i>Professor</i>	<i>Uppsala</i>
<i>Luttröpp, Lars</i>	<i>Fil. kand.</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Löfstedt, Bengt</i>	<i>Docent</i>	<i>Uppsala</i>
<i>Löfstedt, Ernst M. H.</i>	<i>Professor emer.</i>	<i>Uppsala</i>
<i>Magnusson, Tage</i>	<i>Riksdagsman</i>	<i>Borås</i>
<i>von Malmberg, Margit</i>	<i>Doktor</i>	<i>Saltsjöbaden</i>
<i>Malmeström, Elis</i>	<i>Biskop emer.</i>	<i>Göteborg</i>
<i>Mannerskantz, A. F.</i>	<i>Godsägare, Kapten</i>	<i>Halltorp</i>
<i>Moberg, Vilhelm</i>	<i>Författare</i>	<i>Grisslehamn</i>
<i>Molin, Madeleine</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Munthe, Arne</i>	<i>Rektor, Fil. dr</i>	<i>Sigtuna</i>
<i>Mutén, Leif</i>	<i>Professor</i>	<i>Uppsala</i>
<i>Möllerström, Jakob</i>	<i>Docent, Med. dr</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Nerman, Birger</i>	<i>Professor</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Nerman, Ture</i>	<i>Författare</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Neuman, Håkan</i>	<i>Studerande</i>	<i>Lund</i>
<i>Nilsson, Björn</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Nilsson, Pär</i>	<i>Studerande</i>	<i>Fjugesta</i>
<i>Nordin, Märta</i>	<i>Fil. mag.</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Norén, Åke</i>	<i>Studiesekreterare</i>	<i>Uppsala</i>
<i>Normelli, Jan-Eric</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Olander, Gösta</i>	<i>Direktör</i>	<i>Valådal</i>
<i>Olausson, Rune</i>	<i>Inspektör</i>	<i>Borås</i>
<i>Oldeberg, A. E.</i>	<i>Fil. dr</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Olin, Peder</i>	<i>Jur. stud.</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Oblsson, Carl</i>	<i>f. d. Läroverksadjunkt</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Ossiannilsson, K. G.</i>	<i>Författare</i>	<i>Linghem</i>
<i>Osvald, Hugo</i>	<i>Professor emer.</i>	<i>Knivsta</i>
<i>Ottozon, Hans</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Palmborg, Claes</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>

<i>Paulsson, Bo</i>	<i>Studerande</i>	<i>Kumla</i>
<i>Pergament, Moses</i>	<i>Tonsättare</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Petersson, Per</i>	<i>Hemmansägare</i>	<i>Gäddvik,</i>
<i>Pettersson, Siv</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Peyron, Henry</i>	<i>f. d. Generalmajor</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Ragnarson, Owe</i>	<i>Studerande</i>	<i>Fjugesta</i>
<i>Rickardsson, Owe</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Rinman, Sven</i>	<i>Fil. dr., Förste bibliot.</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Roman, Lars-Owe</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Rudberg, Stig Y.</i>	<i>Docent</i>	<i>Uppsala</i>
<i>Rönström, Ingmar</i>	<i>Handelsför.</i>	<i>Ålstorp</i>
<i>Sager, John-Henry</i>	<i>Civilingeniör</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Sala, Emin</i>	<i>Assuransinspektör</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Salwén, Erik</i>	<i>Landsantikvarie, Fil. dr</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Sartj, Christia</i>	<i>Studerande</i>	<i>Kumla</i>
<i>Schollin, Per</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Sennegård, Rolf</i>	<i>Inspektör</i>	<i>Örebro</i>
<i>Sergo, Eerik</i>	<i>Fil. stud.</i>	<i>Lund</i>
<i>Seth, Ivar</i>	<i>Fil. dr, Rektor</i>	<i>Karlstad</i>
<i>Setterlind, Bo</i>	<i>Författare</i>	<i>Strängnäs</i>
<i>Severin, Frans</i>	<i>Chefredaktör</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Sjöberg, Herman</i>	<i>Studerande</i>	<i>Lindesberg</i>
<i>Sköld, Tryggve</i>	<i>Docent</i>	<i>Uppsala</i>
<i>Skölder, Jan</i>	<i>Studerande</i>	<i>Asbro</i>
<i>Sonesson, Åke</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>
<i>Spilhammar, Nils</i>	<i>f. d. Statskommissarie</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Stensgård, Erik</i>	<i>f. d. Läroverksadjunkt</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Stephensson-Möller, Claes</i>	<i>Studerande</i>	<i>Lillån</i>
<i>Stiernstedt, W. G.</i>	<i>Friherre, f.d. Dir., Skriftst.</i>	<i>Knivsta</i>
<i>Stridsberg, Laura</i>	<i>f. d. Bibliotekarie</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Ström, Ingmar</i>	<i>Direktör</i>	<i>Lidingö</i>
<i>Strömbäck, Dag</i>	<i>Professor</i>	<i>Uppsala</i>
<i>Sundlöf, Staffan</i>		<i>Örebro</i>
<i>Svensson, Gunnar</i>	<i>Studerande</i>	<i>Hallsberg</i>
<i>Svensson, Sven</i>	<i>Byråassistent</i>	<i>Växjö</i>
<i>Svenzén, Anita</i>	<i>Fru</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Svenzén, Ulf</i>	<i>Försäljningschef</i>	<i>Stockholm</i>
<i>Sviden, Kenny</i>	<i>Studerande</i>	<i>Örebro</i>

Söderberg, Tom	Lektor, Fil. dr	Sundbyberg
Söderlund, Adolf F.	f. d. Lektor	Stockholm
Tegnér, Torsten	Chefredaktör	Stockholm
Theander, Jerker	Studerande	Örebro
Theander, Ola	Studerande	Örebro
Thulstrup, Åke	Fil. dr	Stockholm
Tillgren, Josua	Professor, Med. dr	Stockholm
Tingsten, Herbert	Professor	Stockholm
Tjerneld, Hannes	Civilekonom	Barkarby
Tjäder, Jan-Olof	Docent	Uppsala
af Trampe, C. H. Detlev	F:re kammarskr., Greve	Stockholm
Törnqvist, Nils	Lektor, Professor	Uppsala
Uddholm, Alf	Rektor, Fil. dr	Gävle
Uhlmann, Werner	Ekon. stud.	Göteborg
Unestrand, Allan	Ingenjör	Örebro
Wahlberg, Jörgen		Stockholm
Wahlund, Per Erik	Författare	Uppsala
Wallmark, Gunnar	Riksdagsman	Södertälje
Warman, Anders	Studerande	Örebro
Wennerfors, Alf	Riksdagsman	Sundbyberg
Wennerström-Hartmann, Eva	Red., Fil. lic.	Uppsala
Wermelin, O. H.	Chefredaktör	Eskilstuna
Westman, Karl Joar	Jur. stud.	Uppsala
Widengren, Geo	Professor	Uppsala
Wieselgren, Greta	Lektor, Fil. dr	Lidingö
Wiklander, Morgan	Distriktschef	Vara
Wiklund, Gertrud	Fru	Uppsala
Wilcke, Valdemar	Redaktör	Stocksund
Wilkens, Gerd	Fru, Lärarinna	Stockholm
Wilkens, Sten	Civilekonom	Stockholm
Winge Margit	Byrådirektör	Nacka
Woblin, Margit	Fil. dr	Stocksund
Wrigstad, Per	Chefredaktör	Stockholm
Åberg, Alf	Fil. dr	Stockholm
Åkerhielm, Hans	Pastor	Stockholm
Åkerman, Richard		Örebro

VÄND RYGGEN ÅT CHRUSJTJOV!

Exiljunikommitténs appell

Under juni månad i år kommer Sverige, Danmark och Norge att gästas av ledaren för den stat som

- 1) under 47 år ej vågat anordna fria val;*
- 2) är ansvarig för massavrättningar, deporteringar och andra grova brott mot folkrätten. I Ukraina leddes utrensningarna av Stalins närmaste medarbetare Chrusjtjov, som där var högste partifunktionär;*
- 3) under andra världskriget gav befallning om att cirka 5.000 polska officerare skulle arkebuseras i Katyn och genom förräderi temporärt överlämnade Warszawa till Hitler;*
- 4) 1940 brottsligt ockuperade de baltiska staterna — Estland, Lettland och Litauen — och genom lögner försökte inbilla den fria världen, att de baltiska staterna själva önskade att införlivas med Sovjetunionen. Genom avrättningar och deporteringar har sedan dess över 600.000 balter likviderats. Fortfarande pågår ett systematiskt utrotningsarbete med kommuniststyrd russificering som följd. Sålunda tvångsförflyttas unga balter till Ryssland, där ännu idag slavlägersystemet tillämpas, vilket nyligen omvittnats av bl. a. Internationella Röda Korset;*

5) hänsynslöst slog ned den ungerska frihetskampen 1956. Genom svek och förräderi tillfångatogs och avrättades ledarna med regeringschefen Nagy i spetsen. Två år efter denna aktion arkebuserades t. o. m. skolpojkar.

Vi anklagar Sovjets regim för dessa och andra brott mot Atlant-Chartan, FN:s stadgar, samt deklARATIONERNA om de mänskliga rättigheterna och om förbud mot folkmord, vilka den själv har anslutit sig till.

Med en särskild tyngd vilar sovjetregimens hand över de ockuperade östeuropeiska områdena från Balticum till Bessarabien. De östeuropeiska folken får ofrivilligt lida ej enbart under kommuniststyrets förtryck, falskhet och ofattbara grymhet utan även av en utstuderad kolonial utsugning från ockupationsmaktens sida.

Minsta tecken till motstånd eller nationell självhövudelse bemöts med grymma repressalier.

Då Chrusjtjov förkunnar fred, vänskap och förståelse folken emellan, finns skäl att prova hans s. k. liberaliseringspolitik och ärliga uppsåt genom följande krav:

Släpp de i slavlägren fängslade människorna, även Raoul Wallenberg och svenska sjömän och flygare, fria, och låt dem utan dröjsmål återvända till sina hemorter!

Bevilja utresetillstånd för de föräldrar, makar och barn bakom järnridån, som längtar efter att få förena sig med sina familjer i den fria världen!

Gör slut på antisemitism och andra rasdiskrimineringar samt religiösa förföljelser och bevilja rätt till obehindrad och ostraffad förkunnelse av Guds ord till de troende i Sovjetunionen!

Gör Östersjön till ett fredens och vänskapens hav genom att dra bort Sovjets maktmedel och raketbaser från dess stränder!

Låt de baltiska staterna återfå sin frihet och självbestämmanderätt!

*Avskaffa den andliga och materiella järnridån!
Riv "skammens mur" i Berlin!*

I fast tro på solidaritet vädjar vi exiler till Nordens fria folk att inte glömma de av sovjetregimen förtryckta folken.

Ge inte under Chrusjtjovs besök avkall i ord eller handling på de höga frihetsideal, som utgör Västerlandets andliga grundval. Tyranniets utövare skall bedömas och bemötas på samma sätt, oberoende av om de kallar sig nazister eller kommunister. Vi uppmanar de fria staterna i världen att ej låta sig invaggas i falska illusioner om Sovjets vilja till fredlig samexistens och rustningsjämvikt. Det är enbart genom att omutligt slå vakt om Frihetens och Demokratins idéer, som vi kan skapa en varaktig och värdig förståelse mellan världens folk.

Vi som överlevat talar till Er. Numera är de flesta av oss medborgare i de nordiska länderna. Med bestörtning bevittnar vi ett besök av ledaren för den regim som inte ännu — 20 år efter krigets slut — dragit bort sina ockupationstrupper från Östeuropa.

*Vi kan ej likgiltiga åse detta skådespel!
Vi välkomnar fred och frihet, fria val och öppna gränser.
Vi kämpar för allt detta i mänsklighetens namn.*

Därför:

Vänd ryggen åt Chrusjtjov!

Stockholm i juni 1964

Assembly of Captive European Nations
Delegation i Stockholm

Baltiska Kommittén

Bulgariska Emigranterna i Sverige

Esternas Representation i Sverige

Estniska Församlingen i Stockholm

Estniska Kommittén

Estniska Nationalfonden

Estniska Nationalrådet

Estniska Studentförbundet i Sverige

Europas Lettiska Ungdomsorganisation
Avd. i Sverige

Fria Ungrarnas Sammanslutning

Föreningen Daugavas Vanagi

Föreningen Fria Jugoslaver

Lettiska Akademiska Organisationen

Lettiska Bondeförbundet

Lettiska Centralrådet i Sverige

Lettiska Föreningen i Sverige
Lettiska Hjälpkommittén
Lettiska KFUM
Lettiska Kyrkans Förvaltning i Sverige
Lettiska Liberala Unionen
Lettiska Nationella Fonden
Lettiska Studenter
Lettlands Socialdemokratiska Arbetarpartis
Utlandskommitté
Polska Flyktingsrådet
Polska Kombattanternas Förening
Rumänska Nationalkommittén
Ryska Nationella Förbundet i Skandinavien
Samarbetskommittén för lettisk ungdom
i Sverige
Scandinavian Youth Service
Stockholms Estniska Nation
Ungerska Katolska Kyrkoföreningen
Ungerska Veteranernas Förbund
Litauiska Föreningen i Sverige

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Birger Nerman, <i>professor</i> : Förnedring	3
Herbert Tingsten, <i>professor</i> : En ovälkommen gäst	6
Manne Ståhl, <i>riksdagsman</i> : Krav och klarhet inför Chrusjtjovs besök	9
Hugo Osvald, <i>professor</i> : Fredlig samlevnad	17
Eyvind Johnson, <i>författare, fil.dr.</i> : Frågestund	19
Torsten Tegnér, <i>chefredaktör</i> : Sovjet, idrotten och friheten ...	20
Ture Nerman, <i>skriftställare</i> : Tankar i töväder	22
Terje Baalsrud, <i>chefredaktör</i> : For Norges frihet og for sin egen?	24
Ole-Jacob Hoff, <i>chefredaktör</i> : Gjestfrihetens plikter og Frihetens	30
Karl Bøgholm, <i>redaktör, f.d. medlem av Folketinget</i> : Lad Chrusjtjov møde Norden	32
Torgil Wulff, <i>kommendörkapten av 1-sta graden</i> : Sovjet och Östersjön	35
Bertil Häggman, <i>jur stud.</i> : Nikita Sergejevitj Chrusjtjov ...	42
August Rei, <i>föruv. estnisk statspresident</i> : Ömsesidiga besök — efter sovjetryska mönster	60
B.N.: Chrusjtjov är icke välkommen till Sverige. — Pressuttalanden efter Wennerströmsskandalen	65
E.E.: Sovjets förbrytelser mot de baltiska folken. — Bakgrunden till 14 Juni-minnet	73
Den svenska Junikommitténs appell	84
Exiljunikommitténs appell	93

JUNIKOMMITTÉN

består av några svenskar, vilka i samband med att Chrusjtjov besöker Sverige vill upplysa om skillnaden mellan vårt fria samhällsskick och sovjetdiktaturens väsen. Om en sådan manifestation uteblev, skulle man med skäl i den fria världen undra över den svenska motståndsviljan mot våld och förtryck. Om t. ex. Hitler gästade vårt land under sin makts dagar och demokratin då icke givit uttryck åt sin uppfattning om nazismens våldsmentalitet, skulle detta i dag ha varit en svår belastning för oss.

I denna av Junikommittén tillsammans med Baltiska Kommittén utgivna skrift ger kända nordiska personligheter uttryck för sin inställning till de propagandabesök i de nordiska länderna, som i juni 1964 företogs av den man, som för miljoner människor personifierar rättslöshet och tyranni. Därtill innehåller skriften några uppsatser med fakta om bl. a. det militärpolitiska läget i Östersjön och Sovjets deportationsverksamhet i Balticum. Även föreligger en biografisk artikel, som redogör för Chrusjtjovs karriär; hur Stalins lärjunge och förtrogne så småningom själv kom att efterträda mästaren.

I skriften återges även texten till de frihetsappeller, vilka tillsammans med undertecknarnas namn offentliggöres i samband med diktatorsbesöket.

JUNIKOMMITTÉN

Box 16 042, Stockholm 16
Postgiro 15 29 39

Pris kr. 6:—